

- Tegnspråkdagene
i Oslo
- Døves Nordiske Råd
100 år
- Gaustad åpner dørene
- Døves Kulturdager

døves

TIDSSKRIFT

«Tegnspråklov nå!»

Side 30

Døves Tidsskrift 9 - 2007

Side 04

Side 10

Side 12

- Side 03 Leder: Takk til dere alle!
- Side 04 Tegnspråkdagene i Oslo
- Side 08 Døves Nordiske Råd 100 års markering
- Side 10 Nordisk perspektiv
- Side 11 Fjellrypene
- Side 12 Dårlig info ved flyforsinkelser
- Side 14 Det skjer i verden
- Side 16 Det skjer i Norge
- Side 18 Ungdomssidene
- Side 22 Personalia
- Side 24 Eldre Døves kulturtreff 2008
- Side 25 Nytt fra NDF
- Side 26 Gaustad åpner dørene
- Side 28 Tegnspråkvegring i døvekirken
- Side 29 Teater for hvem?
- Side 30 Døves kulturdager i Bodø
- Side 37 Sport

Forsiden:

Stor oppslutning foran Stortinget med krav om at norsk tegnspråk blir et offisielt språk i Norge. Foto: Stian A. Giltvedt.

TEGNSPRÅKETS FREMTID, VÅRT FELLES ANSVAR!

DØVES TIDSSKRIFT

Medlemsblad for Norges Døveforbund // Grensen 9 // 0159 Oslo // Tlf: 23 31 06 30 // Tlf: 23 31 06 40

E-post: post@doveforbundet.no // Gavekonto 8200.00.08072 // Leder: Hanne Kvitvær // Generalsekretær: Paal Richard Peterson

Redaktør: Helge Herland, helge.herland@doveforbundet.no // Ansvarlig redaktør: Paal Richard Peterson, paal.richard.peterson@doveforbundet.no

Døves Tidsskrift utkommer 10 ganger i året, i første halvår den 1. i hver måned, i andre halvår den 15. i hver måned

Annonser: Linda Andreassen, tlf: 928 81 608, linda@doveforbundet.no // Svein Erik Johansen, tlf. 922 22 370, svein.erik.johansen@doveforbundet.no

Heidi Bjørkedal, tlf: 906 81 717, heidi@doveforbundet.no // Anne Grete Mathisen, tlf. 414 59 612, annegrete@doveforbundet.no

Postadresse: Døves Tidsskrift, Grensen 9, 0159 Oslo // tlf: 23 31 06 40 // faks: 23 31 06 50 // helge.herland@doveforbundet.no

Abonnement: Kr 500 per år gjelder skoler, institusjoner og andre. Medlemmer av Norges Døveforbund får bladet inkludert i kontingenten

Grafisk design: Andata, Bergen // Trykk: Designtrykkeriet AS, Bergen // ISSN 0332-6942

Takk til dere alle!

Tegnspråkdagene i Oslo 1. – 3. november ble en stor suksess. Selve demonstrasjonsdagen for norsk tegnspråk ble mer vellykket enn noen kunne drømme om. Nesten 2000 tegnspråkbrukere fra hele landet marsjerte opp Karl Johansgate til Stortinget for å overlevere kravet: Norsk tegnspråk godkjent som et offisielt språk i Norge.

TAKK til alle ansatte og tillitsvalgte i Norges Døveforbund, Oslo Døveforening, Oslo Døves Sportsklubb og Teater Manu som hadde tilrettelagt alt på en så glimrende måte.

TAKK til de som arbeidet i teltene på Youngstorget med ulik informasjon, lynkurs i tegnspråk, filming av Ideaf (Idol) og ikke minst til kvinnene fra Oslo Døveforening som solgte hjemmebakke kaker, vafler og kaffe.

TAKK til døveforeningene og Ål folkehøgskole og kurscenter for døve som arrangerte fellesturer til Oslo, og til Rycon for hjelp med trykking og snekring av plakater. Også til døvekirken som markerte seg sterkt under demonstrasjonen.

TAKK til ungdommene. Det var mange av dem i demonstrasjonen. Ungdomsgruppen fra Teater Manu viste en flott teaterforestilling. Et kjærestepar fra Trondheim hadde med egne penger ordnet 100 t-skjorter, bare påtrykket det enkle, men klare tegnet «rettferdighet».

TAKK til de eldre. Vi snakket med mange som er født på 1930-tallet som var meget stolte over at så mange ville bruke Oslos hovedgate til å vise et språk de i hele oppveksten ble fortalt ikke var noe ordentlig språk, men noe en skulle gjemme bort hvis hørende kom på besøk.

TAKK til hver enkelt som deltok. Sammen viste vi den store bredden som er i kampen for å få hevet statusen for norsk tegnspråk, for det var ikke bare døve som demonstrerte. CODA-foreningen, barn med døve foreldre, stilte under eget banner

og gjorde seg sterkt bemerket under hele arrangementet. Også andre fandlemmemmer av døve gledet med sin støtte. Tolkere og tolkestudenter viste sin solidaritet. Lærere og andre hørende som jobber sammen med døve var engasjerte deltakere. Det var et fellesskap over alle grenser i tegnspråkmiljøet.

Den siste takken skal vi vente litt med. Den skal politikerne få når de har vedtatt norsk tegnspråk som Norges 4. offisielle språk. Vi så at demonstrasjonen gjorde sterkt inntrykk på politikerne. De fikk se at vi er mange og at vi mener alvor.

Det er ikke mange organisasjoner som klarer å samle så mange deltakere i en fredelig demonstrasjon. Men så var det heller ikke en vanlig demonstrasjon vi

hadde, vi krevde ikke mer lønn, lavere skatter eller billigere bensin. Vi krevde å få oppfylt menneskerettigheter, retten til vårt eget språk og full deltakelse.

I et demokrati er en demonstrasjon en av de få mulighetene grasrota har til å vise sine meninger direkte overfor de som tar avgjørelsene. I et ekte demokrati viser også de som har makten et spesielt ansvar for minoritetsgruppene. Døve kan aldri bli i flertall i samfunnet. Vi må stole på at de politikerne som er valgt av folket også ser hva som er best for døve.

I 1991 stilte 3 stortingspolitikere selv spørsmålet om å godkjenne norsk tegnspråk som offisielt språk. Kulturdepartementet har gjennomført en utredning som konkluderer positivt med dette. Nå må Stortinget vise at de kan handle.

Den siste takken skal politikerne få når de har vedtatt norsk tegnspråk som Norges 4. offisielle språk

Hanne Kvitvær
forbundsleder

Tegnspråkdagene i Oslo

helge.herland@doveforbundet.no

Nesten 2000 demonstrerte for norsk tegnspråk lørdag 3. november i Oslo. Været var praktfullt. Deltakerne kom fra Bodø i nord til Kristiansand i sør, to busslaster fulle av gullstemte bergensere, en buss fra Trondheim – ja, alle foreningene i Norge kom med grupper av medlemmer som ville vise sin klare mening i hovedstaden. Det varmet veldig å se så mange hørende støttespillere, foreldre, familie, tolker, lærere, venner osv. Døve står slett ikke alene i kampen for tegnspråklov. Politikerne som mottok demonstrasjonen og kravet om å gjøre norsk tegnspråk til et offisielt språk i Norge var tydelig beveget. Det er en dag som vil gå inn i historien som en av de største i NDF!

3 dagers fest

Festen begynte allerede torsdag 1. november med åpent hus i Oslo Døveforening fra formiddag til midnatt. Foredrag av tegnspråkprofessor Sonja Erlenkamp. Teaterforestillingen Odysseen om kvelden med 300 i salen.

Lynkurs i tegnspråk, ingen tvil, det er tegnet for bok!

Fredag fortsatte det i Teater Manu sine lokaler med foredrag, diskusjoner, eget ungdomsopplegg og egen pub i lokalene til teaterets gode naboer.

Om kvelden var teatersalen i Nydalen fullsatt. Teater Manu måtte ut av egne teaterlokaler for å få plass til alle som ville se forestillingen.

Så kom dagen!

Fra tidlig lørdag morgen var de dyktige arrangørene i NDF på plass på Yongstorg. Med stor scene og flere telt ble det en fin møteplass. I teltene kunne tilfeldig forbigående folk delta på lynkurs i tegnspråk. Som programleder Paal Richard Peterson sa fra scenen:

- Bli med på lynkurs i tegnspråk så kan du snakke med oss døve etterpå!

Annbjørg Nordbø og Remi Horgar, kjerrestepar fra Trondheim, hadde på eget initiativ laget 100 t-skjorter med det slående budskapet: «Rettferdighet». De kjøpte skjortene for kr 100 og solgte de vider for kr 100. Slike idealister trenger vi flere av! - Tegnspråk må bli for alle, og en offisiell status for tegnspråk som språk vil føre til at flere vil lære det, mener de to flotte ungdommene fra trønder hovedstaden

Tegnspråkdagene i Oslo

Ungdomsgruppen til Teater Manu imponerte med en feiende flott forestilling om tegnspråk og talespråk, om døve og hørende – og konklusjonen: vi trenger hverandre på tvers av språk og hørsel.

Skuespilleren Marianne Krognæs opptrådte sammen med Mira Zuckermann. På bildet ser vi bare hendene på Mira, der de to skuespillerne fremfører improvisert shivapoesi. Senere sang Marianne en vise av Evert Taube, tolket til tegnspråk av Mira. Marianne Krognæs talte også varmt for at norsk tegnspråk blir løftet opp og frem, og oppfordret flere til å lære seg språket. Selv gjør hun seg greit forstått når vi tegner med henne.

Det var mange t-skjorter med helt klare budskap!

Aktiviteten i teltene ble ved jevne mellomrom avbrutt av appeller fra scenen. Line Beate Fevang holdt et meget godt innlegg på vegne av CODA-föreningen. Vi ser henne til høyre, mens en annen coda, Arne Kråkmo, holder manuset, og en tredje coda Torill Ringsø (med ryggen til) oversetter til talespråk. Doves Tidsskrift håper i neste nummer å kunne gjengi den sterke appellen, som var tegn til kunnskap både for døve og hørende.

Folk fikk prøve seg foran tv-kamera i «Ideaf», der en fremførte tegnspråkpoesi til rytmer.

Fra scenen ble NDFs to kulturpriser for 2007 utdelt. Den ene prisen gikk til Unni Arnesen for hennes mange årige arbeid på kjøkkenet i Oslo Døveforening og på foreningens feriehem. Unni liker seg ikke på talerstolen eller i rampelyset, men hun jobber i det stille for et varmere og triveligere miljø. Hun kom inn i døvemiljøet på 1960-tallet, og siden har vi vært vant til å få kaffe og vaffer av Unni.

Den andre prisen gikk til Ipek D. Mehlum for hennes innsats i rampelyset! Hun er aktiv på flere felt, som profesjonell skuespiller, instruktør, i kulturprogrammet Zoom og mer til.

Andre som holdt appell var den kjente sosialantropologen Thomas Hylland Eriksen. Han talte varmt om minoritetspråk og flerspråklighet.

– Jeg håper mine egne barn kan få norsk tegnspråk som valgfag i skolen, sa han blant annet. Han mente politikerne snakket mye fint om likestilling, men ønsket at de skulle fokusere mer på likeverd. – Det er fantastisk å se hvor stolte døve er av eget språk, og dere fortjener all støtte på veien til å få norsk tegnspråk godkjent som språk i Norge, sa han. Samfunnet blir rikere og mer spennende ved at norsk tegnspråk gis offisiell status som språk, hevdet han – selvsagt til stor jubel fra den etter hvert tallrike forsamlingen på Youngstorget.

Det var også appeller ved leder av Norsk Tegnspråkförening, Sonja Erlenkamp – og av en representant fra FFO. – FFO støtter døves kamp om tegnspråklov fullt ut, understreket hun.

Tegnspråkdagene i Oslo

Så startet marsjen

Klokka ett marsjerte nesten 2000 døve, tunghørte, døvblitte, døvblinde og hørende fra Youngstorget med to ridende politibetjenter i front. Veien gikk opp Oslos paradegate, Karl Johan, med paroler for norsk tegnspråk. Folk som var i byen fikk hakeslepp. Og det samme fikk de fire politikerne som ventet ved Stortinget. Ingen hadde trodd at demonstrasjonen kunne samle så mange. 11 minutter tok det for toget å passere stedet der vi var oppstilt med fotoapparatet.

Ved Stortinget leste generalsekretær Paal Richard Peterson opp kravet som ble overlevert politikerne: Norsk tegnspråk som offisielt språk i Norge. Paal Richard kom også med sterke argumenter som begrunnelse for kravet. Han fikk stor støtte fra det store publikummet, som både applauderte og kom med slagord til politikerne.

Statssekretær i Kulturdepartementet Randi Øverland, Arbeiderpartiet, mottok kravet og erkjente at det var en god begrunnelse generalsekretæren kom med. Hun sa at departementet kan bli bedre til å utvikle norsk tegnspråk i fremtiden, men hun kunne ikke love demonstrantene noen lov.

– Dere må vente på den Stortingsmeldingen som kommer på slutten av året om norske språk, men jeg må si at jeg er veldig imponert over den oppslutningen demonstrasjonen har.

Stortingspolitiker Dagfinn Sundsbø, Senterpartiet var også imponert over å se

så mange demonstranter. Han talte engasjert om samarbeidet på nordisk plan, om at hvert av de nordiske lands tegnspråk skal gi status som offisielle språk.

- Venstre sier klart ja til norsk tegnspråk som offisielt språk, sa Venstres stortingsrepresentant Trine Skie Grande. Hun

minnet om at Oslos gater hadde vært åsted for gatekamper om språk tidligere, den gang nynorskfolket sto mot riksmålstilhengerne. Språk og identitet henger sammen, derfor er det så viktig at statusen på norsk tegnspråk blir hevet.

Hans Olav Syvertsen fra Kristelig Folkeparti uttrykte håp om at det måtte være mulig å få til en tegnspråkløst uten slagsmål i gatene!

- Det gjør inntrykk på oss å se at så mange stiller opp til demonstrasjon en lørdag formiddag. Jeg skal ta med meg kravene fra dere i det videre politiske arbeidet med saken på Stortinget.

Hans Olav Syvertsen og de andre politikerne kan være sikker på at demonstrantene og hele døvemiljøet vil følge sakens utvikling, og de vil kreve en snarlig avgjørelse. Det er 16 år siden Stortinget første gang tok initiativ til å en tegnspråkløst, da må det være tillat for mange å mene at dette saken er moden for handling.

Tegnspråkdagene i Oslo

Etter demonstrasjonen var det åpent hus i Oslo Døveforening, som også hadde fått tillatelse av politiet til å sette opp to store telt utenfor lokalene sine. Der tegnet og koste folk seg til langt ut på natten, og det var vel fortjent!

Etterord

Mange spør: hva skjer nå med arbeidet for å få til en tegnspråklov? Jo, Kulturdepartementet har utspillet. De har lovet

å komme med et svar på om de vil legge frem et forslag for Stortinget som sier at norsk tegnspråk skal bli offisielt språk i Norge. Gjør de det, kan en være ganske trygg på at stortingspolitikerne vedtar dette. Hvis innstillingen fra departementet er negativ, kan likevel Stortinget vedta en tegnspråklov. Det er Stortinget som har all makt, men det vil gå mye raskere om departementet spiller på lag med politikerne. Historisk så har depar-

tementet sjelden gått inn for saker som er fremmet av døve, det er politikerne på Stortinget som har instruert departementet til handling. Og så er det trist å merke seg at en statsråd, Trond Giske, som er med «alle steder» der det skjer noe i samfunnet, aldri har funnet det bryet verdt å delta på et arrangement i regi av Norges Døveforbund. Men vi trøster oss med det gamle ordtaket om at den som kommer seint kommer godt!

Polikerne sammen ned NDF-ledelsen, fra venstre: Trine Skei Grande, V – Dagfinn Sundsbø, SP – Hanne Kvitvør, statssekretær Randi Øverland, AP – Paal Richard Peterson, Hans Olav Syvertsen, KRF.

Døves Nordiske Råd

100 år

Døves Nordiske Råd markerte 100 års jubileum med konferanse og fest i København 26. oktober. Forbundsstyret i NDF og styret i NDFs Ungdom kombinerte deltakelse med å ha møte frem og tilbake på danskebåten.

sissel.gjoen@doveforbundet.no

Båten ankom i det seminaret startet så den norske delegasjonen gikk glipp av åpningen av leder Lars-Åke Wikstrøm og fremføringen av HandOrama. De rakk akkurat frem til forelesningen «Min kamp for anerkjennelse av de nordiske tegnspråk», et innlegg sekretæren til Bente Dahl i Nordisk Råd holdt.

Neste tema var «utviklingstendenser i undervisningen av døde og hørselshemmede barn og unge i Norden». Forstander Svend Erik Hansen, Fredricskolen i Danmark, generaldirektør for Specialskolemyndigheten Greger Bååth, Sverige og fra Norge skulle senterleder ved Møller kompetansesenter Anne Bakken delta, men hun måtte melde forfall kvelden før. Da stilte NDFs sporty generalsekretær opp! Skulle tro han hadde forberedt seg en uke i forveien, men han satt altså på båten og skrev. Danmark har nok de største utfordringene, ikke minst med tanke på at det er kommunene som har alt ansvaret. Det gjør det vanskeligere for døveforbundet å nå frem med sitt budskap. Norge og Sverige har fremdeles statlig styring av døveskolene og det blir lettere med «en dør å banke på».

Hovedtrekkene i de tre forelesningene kan i stikkordsform oppsummeres slik: Pedagogikken endres i forhold til at elevenes behov endres, og om de velger tegnspråk som første eller andrespråk. Flere velger hjemmeskole. Økt samspill mellom ulike skoleformer. Økt statlig ansvar for økonomi og rådgivning. Økt fokus på hørselsteknikk. Økt talespråklig undervisning – i tegnspråkmiljø. Økt individualisering. Færre foreldre lærer seg tegnspråk tidlig.

90 % av barna får CI, barn uten blir en egen minoritet. Medisinsk ekspertise og tegnspråk? Leger sier OK til tegnspråk overfor organisasjonene, mens foreldre oppfatter at legene har en tydelig negativ

holdning til bruk av tegnspråk. Barna velger ulik skolegang, 50-60 % i «tvillingskoler» eller hørselsklasser. Begrunnelser for foreldrenes valg endres. Flere elever med store støttebehov. Flere elever oppnår utmerkede studieresultater. Økt fokus på kommunikasjon i stedet for funksjonshemming

De tre foreleserne fremholdt at inkludering må like mye være et middel som et mål. Det er økt interesse for to- og flere språk og fellesskoler (tvillingskole). Det er ønskelig med statlig engasjement i utdanning av døde og tunghørte. Elevene må få velge kommunikasjonsmåte. De må få kunnskap via den kommunikasjonsformen de finner best. Og ikke minst må de få mulighet til å treffe andre barn i samme situasjon. Det gir eleven mulighet til deltakelse og minst to språk! Det er viktig at døveorganisasjonene jobber aktivt sammen med foreldre og skolemyndigheter.

Det var også en drøfting om behovet for tegnspråk blir mindre med økende andel barn med CI. De fleste fagfolk mener at tegnspråk er viktig også for barn med CI, og at utfordringen består i å sikre alle barn tilgang til tegnspråkmiljø.

Etter lunsj forleste Liisa Kauppinen om: «Hvorfor er anerkjennelse av tegnspråk så viktig for døde?»

Hun viste til FN konvensjonen og påpekte at uten språkrettigheter har døde heller ingen menneskerettigheter. Da har døde heller ikke ytringsfrihet og ingen mulighet til deltakelse. Hun oppfordret forsamlingen til å lage ulike scenarier – og fokusere på retten til å være døv, retten til å være en del av mangfoldet. Vi må ha perspektiv på menneskerettigheter, full likestilling og likeverd. En person uten identitet er svak, understreket hun.

Finn Christensen fra det danske utdanningsdepartementet fortalte om den nordiske språkkonvensjonen og FN konvensjonen og hvordan prosessen for ratifisering og implementering skal skje i Danmark, og ga positive signaler om tegnspråkets status i språkkonvensjonen.

Så fikk seminardeltakerne en fantastisk fremføring av «Den stygge andungen», fortalt på tegnspråk av tre generasjoner! Det ble vist film og bilder fra Nordens døde i 100 år ved Peter Niemelä. Her var det blant annet film fra nordisk ungdomsleir på Elverum i 1954 og vi dro kjensel på flere kjente ansikter. DDLs leder Asger Bergmann avsluttet det hele med noen ord om 100 års kamp for anerkjennelse. Og om kvelden var det fest med god mat, drikke, veldig hyggelig samvær og musikk ved tegnspråkbandet «Eighteen Hands».

Asger Bergmann, Hanne Kvitvør og Lars-Åke Wikstrøm. Arkivfoto.

Døves Nordiske Råd 100 år

Det organiserte nordiske samarbeidet blant døve startet i 1907 i København. Da ble den første Nordiske Døvekongress avholdt. Det var samtidig en markering av at det var 100 år siden døveundervisningen i Danmark startet, i 1807.

helge.herland@doveforbundet.no

Kongresser

Målet med kongressen var å vise hvilke resultater en hadde oppnådd i undervisningen av døve, døves situasjon i samfunnet og veien videre mot likestilling i det hørende samfunn. Det ble blant annet vedtatt at undervisningen av døve barn bør begynne ved 3 års alderen, eller senest ved 5 års alderen, at det ble videregående skoler for døve og at hvert av de nordiske land burde arbeide for å få i gang folkehøgskoler for døve. Det ble opprettet en komitè med 3 fra hvert av de nordiske land som skulle vurdere mulighetene for et felles nordisk tegnspråk. 39 norske deltok i København.

Allerede fire år før, i 1903, kunne den første kongressen egentlig blitt arrangert i Oslo. Da feiret Oslo Døveforening 25 års jubileum, og jubileet var tenkt som den første nordiske kongressen for døve. Slik gikk det ikke, men feiringen i Oslo hadde representanter både fra Sverige og Danmark.

I 1912 ble den andre nordiske døvekongressen gjennomført i Stockholm. Første verdenskrig, og vanskene den førte med seg, gjorde at den tredje kongressen ble arrangert 12 år senere, i 1924 med Norge som vertskap. Kongressen ble lagt til Trondheim som på den måten fikk markert at det var 100 år siden døveundervisningen begynte i Norge, nettopp i Trondheim. Kongressen samlet over 500 deltakere

Deltakerne samlet seg om flere resolusjoner som ble sendt til myndighetene. Et av kravene var at det skulle brukes tegnspråk i undervisningen i døveskolene, et annet at døve skulle være representert i de offentlig oppnevnte tilsynsutvalgene ved døveskolene – og et tredje at det skulle bli adgang for døve til å bli lærere ved døveskolene.

I 1929 ble det nordisk forbrødring i Helsingfors. I 1934 var kongressen tilbake i København. I 1939 skulle Sverige ta imot

kongressen, den ble først utsatt til 1940 – men da kom krigen og la sin klamme hånd over det nordiske samarbeidet helt frem til 1947, da tok Stockholm imot døve til den 6. nordiske døvekongressen.

Oslo var verts by for neste kongress, i 1952. Kongressen ble arrangert sammen med et friidrettsstevne og samlet 600 deltakere. Blant temaene som ble diskutert var ideen om et nordisk universitet for døve og døves sosiale forhold i samfunnet.

Senere ble kongressene gjennomført i Helsingfors 1955, København 1960 og i Bergen i 1965. Tema for kongressen i Bergen var «Den døve i de hørendes samfunn». Blant norske forelesere finner vi kjente personer som Erling Kjellid, Thorbjørn Johan Sander og Eilif Ohna. Ivrige i debattene var også Karin Jensen, Rolf Hansen, Albert Breiteig og Thor Gisholt. Navn mange av leserne nok husker med glede.

De to neste kongressene ble gjennomført i Ørebro 1970 og den siste kongressen i 1974 i Åbo.

DNR i fastere former

I 1947 ble det nordiske samarbeidet fastere etablert gjennom en Døves Nordiske Samarbeidskomite, det som i dag kalles for Døves Nordiske Råd (byttet navn i 1972). Rådet møtes to ganger for året, med to representanter fra hvert land.

Rådet utveksler tanker og erfaringer, planlegger felles tiltak og diskuterer hvordan en til en hver tid skal få et mest mulig tilgjengelig samfunn for Nordens døve. De siste årene har det blitt rettet mer oppmerksomhet mot situasjonen i den tredje verden. I dag har de fleste nordiske land prosjekter i Afrika og Sør-Amerika, der man forsøker å etablere og støtte nasjonale organisasjoner for døve i de aktuelle land. Mange nordiske leire, konferanser og seminarer – senest et bistandsseminar - om ulike temaer har

gjennom årene løftet døve i de nordiske landene frem til et nivå resten av døves verden ser på som et forbilde.

Kulturfestivaler

I 1978 ble de nordiske kongressene erstattet av nordiske kulturfestivaler. Aalborg, Danmark var de første arrangørene. Som navnet tilsier dreide innholdet på kongressene seg fra typiske nyttespørsmål som skole, yrkesliv og samfunnsmessige forhold og over til kulturfestivalene med fokus på kultur og opplevelser.

1982 var det Norge og Lillehammers tur til å ta imot venner fra hele Norden. Programmet vekslet mellom foredrag om kultur og debatter (ikke minst om hva døves kultur er) – og scenefremførelser som teater, folkedans og ballett.

Senere har det i tur og orden blitt arrangert nordiske kulturfestivaler i Reykjavik 1986, Leksand 1990, Helsingfors 1994, Bornholm 1998 og Ål 2002. Ål folkehøgskole og kurscenter for døve var base for festivalen, men også bygdas kulturhus ble flittig benyttet. Programmet bød på kulturforedrag, verksteder, teater og kinofilmer. Festivalen merket en tydelig nedgang i antall deltakere. Bare vel 200 hadde funnet veien til Ål. Nedgangen i deltakertallet ble bekreftet på neste festival på Akureyri 2006 som ikke nådde over 200. Så spørs det om kommende festival i Stockholm i 2010 snur trenden, eller om de nordiske kulturfestivalene har utspilt sin rolle?

Nordisk perspektiv

Terror mot døve!

Tomas Kold Erlandsen er 35 år og frilansforfatter. Han er dansk statsborger, men bor i Sverige.

På 1800-tallet forsøkte man å gjøre døve til hørende ved å sende sterk strøm gjennom ørene. Peter Atke Castberg, med norske røtter, startet døveundervisningen i Danmark i 1807, men også han prøvde med strømmetoden, ved å kjøpe strømapparater som man brukte til giktpasienter. Med maskinene forsøkte han å sende elektrisk strøm gjennom ørene, uten hell.

Castberg gav opp og innførte døveundervisningen med tegnspråk, etter at han hadde blitt inspirert av Abbè de l'Epèe fra den franske døveskolen. Det ble en suksess.

Ved en lukket døvelærer kongress i Milano i 1880 uttalte hørende lærere og leger fra hele verden en sterk mistillit til bruk av tegnspråk i undervisningen av døve.

Kongressen ble holdt uten å invitere tegnspråktilhengere, derfor kom tegnspråkmotstanderne i klart flertall. Men forbudet mot bruk av tegnspråk i undervisningen ble en kjempEFIasko.

Derfor ble tegnspråk innført på døveskolene igjen.

I 1932 ble en tysker i Lichtenfals tatt for kvakksalveri, fordi han gjennom høy betaling hadde forsøkt å «helbrede» en døvstum ved å slå munnen hans til blods og ved å skolde ham med nesten kokende vann. Det hjalp ikke, men den døvstume ble sterkt rammet for resten av livet. Tyskeren ble dømt til et halvt års fengsel.

Tegnspråk og døvekulturen vant en ny seier.

På 1980-tallet oppfinner en australler en såkalt «ny hørsel», som kalles for cochleaimplantat (CI), som blir sett på som et nytt øre. Blant leger og lærere som tar avstand til tegnspråk blir det en suksess. De postulerer at CI er hva de

kaller – helbredelse av døve – og advarer mot bruk av tegnspråk. Mange CI-barn vil vokse opp i et kraftig påvirket og overvåket miljø, med konstant talestimulering, uten noen form for visualisering, som tegnspråk motstanderne påstår er skadelig.

Men blant andre kompetente og høyt anerkjente forskere blir tegnspråk sett på som en gevinst for utvikling av språk og tidlig kommunikasjon. Selv familier uten tilknytning til døve blir anbefalt å bruke tegn til sine barn.

Dessuten blir hørende barn som vokser opp i døve, tegnspråklige familier betraktet som språklige enere. CI-legene, logoped og audiopedagoger påstår at tegnspråk er skadelig for CI-barna.

Jeg er redd konsekvensene blir at vi får en gruppe barn som blir fattigere språklig. Uten tegnspråk og uten et godt tale- og skriftspråk.

Da vil vi erfare at tegnspråk igjen tar over.

I fremtiden finner man nok på noe nytt i arbeidet for å utslette døvekulturen. Nå taler man om DNA og genmanipulasjon. Men når hele DNA systemet blir kart-

lagt, vil det ikke bare bety at døvhet blir kraftig redusert. Det vil fremtvinge en langt mer alvorlig diskusjon om hva som skal til for å være det perfekte menneske. Utgangspunktet for «det perfekte menneske» vil selvsagt være majoriteten. For å bli «det perfekte menneske» må være mann, gående, hørende, ha lyst hår, blå øyne, perfekt syn, feilfri tale, en kropp uten lyter osv. Men på samme måte som i eventyret om: «Konen i muddergrøften», skrevet av Brødrene Grimm, ender det med at den perfekte til slutt blir taperen.

Så vil endelig minoritetene overta! Innbefattet døveverden!

Fjellrypene

De sprekeste rypene bor på Østlandet

Like sikkert som høsten og vinteren kommer er det tid for «Fjellrypa», en tur som går i Trysilfjella.

I år deltok det 30 døve rypere, som er ny rekord. Noen tok turen på 6 km, mens andre gikk den lengste på 12 km. Været var nesten topp, se

Nederst fra venstre: Rigmor Kjode, Torill Lorentzen, Turid Gloslie Olsen og Ann Soffi Hansebråten. Bak fra venstre: Bjørg Strand, Anne Marit N. Karlsen, Astrid T. Bø, Annie Haugen, Bodil Ø. Dahl og Marit Ekerbakke.

bildene, bare ekstrem vind i opptil styrke 25 gjorde at rypene måtte huke seg ned og flakse på skrå, men ingen av rypene blåste bort! På hjemveien kom det første snøfallet, noe som skapte kaos for biltrafikken.

Fjellrypene har sendt hele 3 bilder

Nederst fra venstre: Leikny Holden, Jolanta Engebretsen og Grace Sum Ho. Bak fra venstre: Anny Ødegård, Astrid Lie, Mette Kari Hjelen, Helle Heidi Hammerlund, Sissel Markhus og Inger Åse Enebakk.

til Døves Tidsskrift og glad som vi er i norsk natur trykker vi alle. Hvis en studerer bildene ser en at rypene er like spreke som tidligere år, det er fordi de har funnet ungdomskilden i Trysil. Som vanlig var det noen rypere som fløy bort før bildene ble tatt, derfor får vi ikke nyte naturen i all sin prakt – men likevel!

Fra venstre: Alicja Antoniewicz, Lisa Myrholt Krogtoff, Anne Marie Daaland, Ellinor Aasen og Bente Gry Thomassen.

Dårlig info ved flyforsinkelser!

helge.herland@doveforbundet.no

- Jeg var på Gardermoen kl 16.30 i god tid til å rekke Norwegian-flyet kl 18 til Bergen. Da jeg kom gjennom kontrollen, oppdaget jeg at flytiden var endret til kl 19.45 på storskjermen. Jeg lurte på hvorfor det var forsinket, og hvilke gate flyet ville gå fra. Det sto ingenting om det. Jeg leitet etter Norwegian's informasjonsskranke i avgangshallen, men de har ikke noen informasjonsskranke, sier en oppgitt Trine Anette Danielsen.

- Endelig kom det frem på skjermen at flyet skulle gå fra gate 8. Så gikk jeg dit. Der var det ikke mange personer. Etter en stund la jeg merke til at folk pratet og pekte på skjermen, som nå var blitt helt svart – uten noen tekst. Jeg ble usikker og måtte spørre en medpassasjer om hva

som var galt? Hun svarte at flyavgangen var flyttet til gate 31. Hvorfor ble ikke dette skrevet på skjermen! I stedet måtte jeg stadig løpe for å se hva som stod på den store hovedskjermen. I sånne situasjoner er det ikke artig å være döv.

Trine Anette gikk den lange turen fra gate 8 til gate 31, slepdes på håndbagasjen. Da hun kom frem til gate 31 oppdaget hun på en skjerm at gate igjen var byttet, nå skulle flyet ta av fra gate 20. Men ved gate 20 var det veldig mye folk.

- Jeg så straks at det ikke var mitt fly, fordi det var et annet flynummer. Jeg ventet til folk hadde gått inn på flyet og skrev en lapp til innsjekkingspersonalet, som lenge bare overså meg. Til slutt klarte jeg å få kontakt med en mannlig ansatt. Han skrev «kl 20.10, gate 11». Jeg ble irritert over det korte svaret og ville skrive noe tilbake, men han tok pennen og gikk. Jeg prøvde forjeves å få ny kontakt med ham, men han bare overså meg.

Trine Anette opplevde oppførselen som en fornærmelse. Hun følte seg liten og maktesløs. Hun har aldri tidligere blitt behandlet så uhøflig. Hun gikk til gate 11, og ble selvsagt ikke overrasket over at flyavgangen var utsatt til kl 20.30, og senere til kl 20.40. Vel inne i flyet ble det ny venting før flyet tok av kl 21.45.

- Da var jeg både sliten og sulten. Jeg hadde vondt i hode, var kvalm og svimmel. Men mest av alt så forbauset og trist over hvor tankeløst personalet behandler døve kunder. De gir all informasjon over høyttaler, og selv om de vet at de har en döv passasjer bryr de seg ikke om å gi ekstra sørvis. På flyet måtte jeg igjen få hjelp av en annen passasjer som fortalte at hun ikke visste hvorfor flyet var forsinket, men at alle måtet finne frem legitimasjon. Det var noe med antall passasjerer som ikke stemte. Hvorfor har de ikke skjerm i flyene som får fram informasjon til alle som hører dårlig, slike skjermer har de ofte på langdistansefly.

Trine Anette er 28 år, döv og lærer ved Slåtthaug videregående skole i Bergen. Hun hadde vært på helgebese hos familien i Moss.

Hun er derfor en erfaren flypassasjer, men har aldri opplevd maken til det hun gjorde denne søndagen på Gardermoen.

Info ved flyplasser

Hva sier flyselskapene?

DT har kontaktet både Norwegian og SAS for å høre hvilke rutiner de har for varsling til døve og tunghørte når det gjelder forsinkelser og andre endringer.

AVINOR

Assisterende pressetalskvinne i Avinor
Sofie Brun.

Avinor

Fra Avinor får vi svar fra Sofie Brun, som er assisterende pressetalskvinne. Hun svarer på dette med hvorfor de ikke kan gi tekstet informasjon på skjermene ved gate:

- Vi har sjekket med ansvarlige for systemet som oppdaterer informasjon på skjermene ved gate. Det viser seg at systemet har en innebygget automatikk som i dag gjør det umulig å legge ut informasjon, om at fly er flyttet, fra gate ut på skjermen. Vi får derfor ikke endret dette med det første.

Gardermoen jobber imidlertid kontinuerlig med å forbedre tilbudet til de reisende. Vi tar derfor med oss DTs innspill til den arbeidsgruppa i Avinor som jobber med informasjon til reisende. Innspillene er også innmeldt i den arbeidsgruppen som ser på utfordringer og løsninger for funksjonshemmede i forbindelse med planlegging av nytt terminalbygg.

Informasjonsdirektør Anne Grete Ellingsen,
Norwegian.

Norwegian

- Vi vil i løpet av kort tid innføre et meldingssystem via SMS til alle våre passasjerer ved uregelmessigheter. Dette håper vi skal gjøre det betydelige mer enkelt for våre passasjerer når de mottar meldinger om forsinkelser eller andre uregelmessigheter, sier informasjonsdirektør Anne Grete Ellingsen – og legger til:

- Når det gjelder sikkerhetsannonsering om bord vil vi i de nye flyene få skjermer som viser dette.

Hun understreker at det er Avinor som har ansvaret for meldingene som blir gitt over skjermene på Gardermoen.

SAS

På våre spørsmål om døve flypassasjerer svarer SAS direktør Knut Løvstuen noe av det samme som Norwegian nevnte.

- Forutsatt at alle pågående tester går som de skal, vil SAS i løpet av noen måneder tilby informasjon via SMS eller e-post om blant annet kanselleringer, forsinkelser og bytte av gate til EuroBonus-medlemmer som abonnerer på tjenesten, samt til passasjerer som bestiller billett

på www.sas.no. Tjenestens geografiske utbredelse vil imidlertid være avhengig av i hvilken grad SAS har tilgang til flyplassenes informasjonssystem. I Skandinavia vil det ikke være noen særlig begrensninger, derimot andre steder i Europa.

SAS ønsker også at døve og tunghørte skal opplyse om hørselstap ved billettbestilling. Hvis billettbestilling skjer over internett, må opplysningen gis pr. telefon på nummer 05400, som er SAS Norges Reisesenter.

- Vi går ut fra at de fleste døve i dag har teksttelefon, slik at det kan ordnes på den måten. Opplysningen legges inn i bestillingen og overføres automatisk til avgangsgate når vedkommende har sjekket inn på vanlig måte. Dermed blir gatepersonalet gjort oppmerksom på forholdet. Unntaket er hvis passasjerer reiser innenlands og går direkte til gate for å sjekke inn – da følger ikke denne informasjonen med. Det kan være en fordel at passasjerer gir seg tilkjenne for personalet i gate og forklarer sin situasjon. Personalet vil da se hvem passasjerer er og kan forholde seg deretter med informasjon, sier Løvstuen.

SAS mener det viktigste er passasjerer – slik det gjelder for alle passasjerer - selv følger med på informasjon som gis på skjermer i gate og opplysningstavler for øvrig. Disse informasjonskanalene er til enhver tid oppdatert. Våre medarbeidere i kabinen vil selvsagt hjelpe passasjerer med hørselstap med tilrettelagt informasjon hvis det er behov for det. SAS ønsker naturligvis å legge forholdene best mulig til rette også for sine passasjerer med hørselstap. Rutinene som her er nevnt, vil forhåpentlig bidra til å gjøre reisen behagelig og bekymringsfri.

Vi gratulerer Døves Nordiske Råd med 100 år!

Her ser vi rådets representanter samlet ved det siste møte i København i slutten av oktober.

Minigolf i Spania

Døvblinde Inge Albrigsen har vært på ferie i Spania. Han liker å skrive dikt, og vi deler så gjerne hans glede både over diktet og minigolfen med bladets lesere.

*Minigolf for døvblinde – er det mulig?
Jo i Spania spilte jeg det –
Lurte på hvordan, men ved hjelp av tolken
Gikk vi igjennom det, steg for steg*

*Jeg ble håndledet rundt banen
I runde mot et hull
Visste jo ikke hvor disse var –
Men etter hvert prøvde jeg alene
Og i siste runde traff jeg hullene!*

*Følelsen for dette fikk jeg underveis –
Tolken fulgte med, og da jeg prøvde alene
Gikk det også bra!*

*En nordmann fra Sørlandet så på –
Og mente jeg var profesjonell!
Det er jo morsomt som døvblind –
Og så første gang, da!*

Døv slått ned fordi han ikke svarte

En butikkansatt tok fram brekkjernet og slo til en mann fordi han ikke svarte. Mannen var døv. Hendelsen fant sted i Texas i USA. Intetanende Cody Goodnight (31), som er døv, var inne på Family Dollar Store i Fort Worth da ekspeditøren fant det for godt å slå til ham med et brekkjern. Grunnen 20 år gamle Ricky Bernard Young har gitt var at Goodnight ikke

svarte da Young forsøkte å ta kontakt med ham. Young tolket stillheten som uhøflig, og direkte respektløst. Derfor tok han fram brekkjernet han hadde liggende bak disken, og smalt til kunden i hodet.

Jeg kan ikke tro at noen ville slå ham fordi han ikke svarte. Når du er døv så prøver du ikke akkurat å havne i samtaler med folk, sier moren til Star Telegram.com. Ekspeditøren står nå tiltalt for grov vold med et dødelig våpen. Cody Goodnight har en svært kul i hodet, men kom seg ellers fra hendelsen uten større skader. (Kilde ABC-nyheter)

- Kan bli døv av Viagra

Det amerikanske mattilsynet advarer mot hørselsskader ved bruk av Viagra. The US Food and Drug Administration

(FDA) har besluttet å putte på en markant advarsel om mulige hørselsskader ved bruk av potensmiddelet Viagra, Cialis and Levitra. FDA påpeker at målet er å opplyse om plutselig hørselstap, og en guide til forbrukeren om hva de bør gjøre hvis de opplever problemer med hørselen, melder nyhetsbyrået AFP. Den nye advarselen kommer etter det mattilsynet kaller et «mindre antall» av pasienter som har rapportert hørselstap, og til tider ringing i ørene eller svimmelhet.

- I og med at problemer med hørselen vanligvis assosieres med aldringsprosessen, så tenker ikke personer i denne alderen som bruker medikamentene på å kontakte lege, sier Janet Woodcock ved FDA.

Nyhetsbyrået skriver ingenting om de som allerede er døve, vi får tro at de fortsatt trygt kan bruke Viagra.

Den døve tegnspråkpoeten Christina

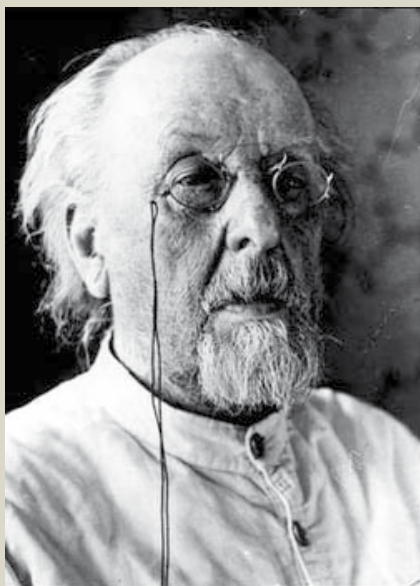
Schönfeld fra Tyskland skal opptre i Oslo i slutten av november på en konsert med den tyske komponisten Helmut Oehring. Oehring har vokst opp med døve foreldre og er opptatt av hvordan tegnspråk kan brukes sammen med musikk. Onsdag 21. november kl 20.30 på Parkteatret opptre Schönfeld og Oehring sammen med en norsk musikkgruppe. Torsdag 22. november kl 20 skjer det på Rekord, da forteller blant annet Oehring hvordan en kan jobbe kunstnerisk med tegnspråk. Se mer informasjon på: <http://www.nymusikk.no/index.php?concert=true&page=287>

Det skjer i verden

Den første romfartsgiganten var døv

Bilde: <http://www.romfart.no/Sitater/Tekst/S/SitatTsiolkovskijKonstantin.shtml>

17. september i år var det 150 år siden Konstantin Eduardovitsj Tsiolkovskij ble født. Konstantin hvem? Han er kjent som romfartens første og største pioner. 10 år gammel ble Konstantin rammet av skarlagensfeber. Sykdommen gjorde at han ble døv. Den norske romfartsekspert Erik Tandberg gir stor plass til Tsiolkovskij i sin nye bok om den moderne romfartshistorie som kommer i disse dager. Det er særlig tre

navn som er verdt å nevne, sier Tandberg. Han trekker fram amerikaneren Robert Goddard, den ungarsk-fødte tyskeren, Herman Oberth, og Konstantin Tsiolkovskij. Av disse, legger Tandberg til, er utvilsomt Tsiolkovskij den største. Han har da også fått et krater på Månen oppkalt etter seg.

To av verdens mest kjente romfarere, russeren Gagarin og amerikaneren Armstrong hyller begge den døve russeren. Gagarin har selv flere ganger vært på besøk i Tsiolkovskijs hjem, som er bevart for ettertiden: «Vi, kosmonautene, skriver han, vil alltid huske og vil alltid være inspirert av hans profetiske ord om at mennesket snart vil erobre verdensrommet.» Månefareren Neil Armstrong besøkte hjemmet i 1970. Da uttalte han blant annet: «Det var et stort privilegium for meg å ta del i virkeliggjørelsen av Tsiolkovskijs drøm – i Stillhetens hav 1969.»

Tsiolkovskij begynte som ung å reflektere omkring ferder i rommet, og var opptatt av hvordan dette kunne skje. I sin biografi skriver han at han alltid søkte «kalkuleringene», han kunne aldri gå videre i sine tanker uten å gjøre fysiske beregninger. Slik ble Tsiolkov-

skys liv et eneste langt forsøk på å finne de fysiske beregninger som kunne gjøre den russiske kosmiske tenkningen til et prosjekt som var mulig å gjennomføre. Tsiolkovskij leverte over 500 vitenskapelige artikler – om baner og hastigheter for de romfartøyer han visste ville komme. Han skrev om tre-trinnsraketter og om hvorfor rakettmotorene burde drives av flytende oksygen og flytende hydrogen. Allerede i 1883 lanserte han såkalte gyroskop, et hjul som roterer med flere tusen omdreininger i minuttet, for å manøvrere og holde romskipet i posisjon. I dag er det i prinsippet slike gyroskop som Den Internasjonale Romstasjonen (ISS) gjør bruk av til det samme formålet. Tsiolkovskij bragte også fram idéen om doble vegger i romskipet som beskyttelse mot mikrometeorider. Utenpå primærveggen måtte romskipet ha en sekundærvegg som ville sikre romfartøyet mot ødeleggelse. Dersom en liten partikkel skulle treffe den ytterste veggen, så ville partikkelen fordampe slik at den ikke ville ha kraft nok til å skade primærveggen. Han gjorde også rede for hvordan astronautene må være kledd og hva de bør spise, anbefalinger som langt på vei etterfølges i dag både i romfergene og på romstasjonen. (Kilde: www.nrk.no)

75 års jubileum

Signo Andebu feiret på ettersommeren sitt 75 års jubileum. 270 personer deltok på feiringen, både gamle og nye ansatte og beboere, leser vi i Signoposten. Feiringen inneholdt både valgfrie aktiviteter ute og en deilig tre retters middag i partyteltet, der bildet er tatt.

Marit B. Kolstadbråten

Menneskerettighetspris til Marit Vogt-Svendsen

Marit Vogt-Svendsen mottar NDFs menneskerettighetspris av NDFs nestleder Cathrine Stensrud

Marit Vogt-Svendsen mottok NDFs andre menneskerettighetspris under et arrangement til ære for henne på Universitetet i Oslo. Hun har gjort et pionerarbeid for dokumentasjon av norsk tegnspråk, og forbundsstyret vedtok å hylle hennes innsats ved å tildele NDFs andre menneskerettighetspris. Den første mottok Tore Sandberg for sin innsats for Fritz Moen.

- Marit Vogt-Svendsen har gjort et pionerarbeid for å dokumentere norsk tegnspråk, og med det et pionerarbeid for døves rett til språk, sier generalsekretær Paal Richard Peterson. Institutt for spesialpedagogikk arrangerte faglig samling og mottakelse til ære for Marit Vogt-Svendsen onsdag 10. oktober. Det var mange som ønsket å hylle Marit denne dagen.

Døve kokker på Ål

I forrige blad skrev vi at det bare arbeider døve kokker på kjøkkenet på Ål folkehøgskole, og det er riktig. Men en av opplysningene om kjøkkensjef Geir Sætre var feil. Han tok ikke kokkeutdanning på Ål vgs, men første året på Trondheim Kokk- og Stuertskole og andre året på Ørskog vgs utenfor Ålesund. Men Geir hadde læretiden sin på kjøkkenet til Ål folkehøgskole og kurscenter for døve. Rett skal være rett.

Stavanger 2008

Stavanger er Europeisk kulturby neste år. Derfor skal Døves Kulturdager arrangeres der 10. – 12. oktober. Men det skjer mer enn det leser vi i programmet til Stavanger kommune. «Utenfor lyset og innenfor stillheten», er tittelen på et eventyr med prinser og prinsesser, lagt til vår tid. Det er et inkluderende teaterprosjekt for barn. «Utenfor lyset og innenfor stillheten» skal fremme forståelse og kommunikasjon mellom døve, blinde, hørende og seende unge mennesker. Manus og regi er ved Birgit Amalie Nilssen, teatersjef ved Hagesund Teater. Forestillingen skal vises i Festiviteten i Hagesund og Sandnes kulturhus i september 2008.

AD/HD kontakt

I Døves Tidsskrift nr. 7 hadde vi en artikkel om barn med AD/HD. Det ble oppfordret til at interesserte kunne kontakte Vibeke Eide Stensvoll, men vi glemte å oppgi e-postadressen hennes. Her er den: vibeidsten@gmail.com

Det skjer i Norge

Vil begrense CI-operasjoner

Nasjonalt råd for kvalitet og prioritering vil trolig ikke gå inn for å operere inn cochleaimplantater på begge ørene. Hørselshemmedes Landsforbund mener et slikt inngrep kan øke livskvaliteten betraktelig.

«Nasjonalt råd for kvalitet og prioritering i helsetjenesten støtter forslaget om at pasienter med korrekt indikasjon, i henhold til prioriteringsforskriftens

§ 2, har rett til ett cochleaimplantat, men ikke rett til to», står det i forslaget til vedtak.

At enkelte pasienter kan ha nytte av to implantater blir også lagt til grunn, men vurderingen av dette skal da skje på individuell basis. Rådet oppfordrer Sosial- og helsedirektoratet til å finne relevante kriterier, og å innarbeide disse i nasjonale retningslinjer.

37.000 medlemmer i DØV

Foreningen DØV i Drammen har hele 37.000 medlemmer. Foreningen ble stiftet i 1984 og har som mål at de skal verne om ølet fra Aas bryggeri.

- Pilsen fra Aas er ett av få øl i Norge som er brygget etter tsjekkisk resept og med tsjekkisk humle, siere leder Ove Ohrberg i DØV.

DØV? Jo, det betyr Drammens Ølets Venner! De er (dessverre) ikke en underavdeling av Drammen Døveforening!

Oslo Døveforening tapte i retten

Oslo Døveforening tapte tvisten om salget av Sven Brungt i Oslo Tingrett. Foreningen må betale tilbake 2,1 millioner til kjøperne, pluss at foreningen må betale kr 200.000 i saksomkostninger. Uenigheten mellom Oslo Døveforening og kjøperne dreide seg om det samlede antall kvadratmeter i Sven Brunsgt 7.

Plukk fra statsbudsjettet

I forslaget til statsbudsjettet for neste år vil helseministeren øke antall CI-operasjoner fra 140 til 200 i 2008.

Det er avsatt en million kroner til teksting av norske kinofilmer og fire millioner kroner til utvikling av talegjenkjennelse for direkteteksting av TV-programmer

Bevilgningene til høreapparater øker fra 420 til 470 millioner, og regjeringen varsler full gjennomgang av høreapparatformidlingen i 2008.

Lang og tro tjeneste

Harald Aas, Steinkjer er hedret med Norges Vel sin medalje for 35 års arbeid i bedriften Reko.

Han hadde sin første arbeidsdag i bedriften 4. september 1972 og har i alle år jobbet med regnskap.

Regnskapsarbeidet utfører han så bra at revisoren pleier å si, at det Harald har hatt hånd om det trenger han egentlig ikke å kontrollere.

I NDF kjenner vi Harald som en dyktig kasserer i Nord-Trøndelag Døveforening og som en trivelig tilfittsvalgt å være på samlinger med!

Foto: Steinkjer-Avisa

Ungdomssider

Jannicke og Kenneth var norske representanter på ungdomsforbundenes generalforsamling i Madrid.

Jannicke og en svensk jente spiller teater.

Norge på WFDYS, Jannicke Kvitvær, Ditte Sæther Berns og Kenneth Ommundsen.

KULTUR, ERFARING OG VENNSKAP

Grytidlig fredag morgen, 6. juli, var tre spente nordmenn, Kenneth Ommundsen, Ditte Sæther Behrns og Jannicke Berge Kvitvær, klare til å reise til Spania. Nemlig til den fjerde Verdens Ungdomsleir for Døve (WFDYS Youth Camp) 6. – 13. juli. Her skriver de litt fra leiren.

Vi var 110 deltakere fra 41 forskjellige land, med lederstaben var vi totalt rundt 120 personer på leiren, en ny rekord ifølge statistikken fra WFDYS. Disse landene deltok med maks 3 deltakere hver; Albania, Argentina, Australia, Belgia, Brasil, Colombia, Costa Rica, Danmark, Tyskland, Ecuador, Estland, Elfenbenskysten, Filippinene, Finland, Frankrike, Hellas, Holland, Ungarn, India, Italia, Macao, Malaysia, Malta, Moldova, Mongolia, New Zealand, Norge, Polen, Serbia, Slovakia, Spania, Sri Lanka, Storbritannia, Sverige, Sør-Korea, Tsjekkia, USA, Venezuela og Østerrike.

Vi bodde på et pensjonat i en liten by, Segovia, som ligger omtrent en times kjøring utenfor Madrid. Temaet for leiren var «ungdom og politikk». Ukeprogrammet var en blanding av forelesninger, ulike verksteder, presentasjoner av utvalgte land, og sist, men ikke minst: morsomme aktiviteter.

En del kjente personer holdt forelesninger hos oss under leiroppholdet. Blant disse var Markku Jokkinen, president i WFD,

Roberto Suarez Martin, president i det spanske døves ungdomsforbund, Luis Cañon Reguera, president i det spanske døveforbundet, Feliciano Sola Lima, visepresident i WFD og Vivien Batory, avtroppende president i WFDYS.

Forelesningenes innhold varierte fra informasjon om det interne strukturen i WFD, WFDYS og det spanske døveforbundet, CI og problematikken rundt den økende tendensen til å velge bort tegnspråk, til viktige diskusjonsemner som for eksempel den teknologiske og biologiske framtida. Sistnevnte tema ble forelest av Markku Jokkinen, og han fremstilte en meget interessant fremtidsillusjon hvor døve kunne bli hørende ved hjelp av bioteknologi. Det var oppsiktsvekkende å tenke på at døve som gruppe kan forsvinne, og vår kultur med oss, hvis illusjonen blir til virkelighet! Vil vi la det skje, eller kjempe for vår rett til fortsatt å være døve.

Uteaktiviteter

Innimellom dagene med forelesninger hadde vi uteaktiviteter. Vi fikk tilbringe

en kjempeflott dag som turister i den gamle delen av byen Segovia. Der fikk vi med oss en eventyrlig festning, og den imponerende akvedukten fra romertiden som går gjennom Segovia sentrum. En dag fikk vi også tid til å bade i et basseng som lå i nærheten av leiren. En annen dag var vi ute på et nasjonalt trenings-senter, der ble vi delt opp i grupper og stasjonert på ulike morsomme aktiviteter.

Under leiroppholdet skjedde det noe spesielt. Det var en pengeinnsamlingsaksjon, arrangert av leirdeltakerne, hvor alle bidro med penger etter eget ønske. Dette pågikk hele uka, og deltakerne byttet på å gå rundt i leiren med en bøsse. Vi klarte å samle inne hele 700 euro, og disse pengene skal brukes som støtte for neste WFDYS-leir! Det er første gang at ungdommer i verdensleiren har gjort noe slikt, hvilket beviser at hvis vi vil, så kan vi faktisk oppnå resultater.

Leiren var både en svært lærerik og en sosial erfaring for oss. Vi lærte masse om ulike organisasjoner og om problemer som døve sliter med i flere land, og ikke

Ungdomssider

minst ble vi kjent med nye kulturer. Det vi har fått med oss fra leiren er en vilje til å kjempe, og en tro på at vi kan hvis vi har iver og ambisjoner. Og tilslutt, hvis vi skulle beskrive leiren med tre ord ville vi ha sagt; kultur, erfaring og vennskap.

Neste verdensleir for ungdom vil bli holdt i Sør-Afrika i 2011. Vi anbefaler på det varmeste at norske ungdommer i aldersgruppen 18-30 år søker om deltakelse!

Etter leiren var det verdenskongress for døve i Madrid. Før selve kongressen var det generalforsamling for WFD, men også WFDYS hadde generalforsamling. Kenneth og Jannicke representerte Norge (NDFU) under dette møtet.

Gruppeaktiviteter, her ser vi gruppen til Kenneth, Kenneth selv står bak til høyre.

GN ReSound

Trådløst varslingsystem for hørselshemmede

Lynx™ MiniVib, den enkle løsningen

- Liten og diskret
- Mottar varsling fra 4 ulike kilder
- Både vibrator og lyssymboler
- Sikkerhet 24 timer i døgnet
- Tåler vann og er robust
- Enkel i bruk
- Lades hvert 4. døgn
- Er kompatibel med DanAlert produkter

Lynx™ Tactum, den optimale løsningen

- Mottar varsling fra inntil 7 ulike kilder
- Inntil 100 m rekkevidde
- Både vibrator og lyssymboler
- Kan skreddersys til den enkeltes behov på arbeidsplassen og hjemme
- Varsler både individuelt og felles
- Tåler vannsprut og er robust
- Enkel i bruk
- Er kompatibel med DanAlert produkter

Lynx™ er det nye navnet på vårt varslingsystem, og består av produktene fra det tidligere DanAlert systemet - og noen nyheter! Les mer på www.gnresound.no, eller kontakt oss for mer informasjon. GN ReSound AS, telefon: 22 47 75 30, e-post: info@gnresound.no

Påskan 2008

Påskan 2008 blir det dessverre ikke familiekurs for døve familier slik vi har hatt i mange år. På grunn av økonomi må vi påskan 2008 avlyse kurset. Vi vil isteden leie ut skolens hytter på markedet med normalt prisnivå. Det betyr at vi ikke trenger påskekomiteen denne gangen. Hovedbygget og B-bygget (gymsalen og svømmehallen) blir ikke åpent i påskan.

Vi ønsker å arrangere påsekurs i 2009, hvis økonomien bedrer seg. Vi håper på forståelse for denne situasjonen.

Døve familier som er medlem av Norges Døveforbund får førsterett til å leie hytter. Hvis vi fortsatt har ledige hytter/ leiligheter etter jul, så legger vi de ut på det åpne markedet.

Det vil koste mellom 2000,- og 8000,- kr. for å leie hytte eller leilighet fra søndag 16. mars til 2. påskedag 2008. For eksempel 2000,- kr. for hytte med 2 senger og 8000,- kr. for hytte med 6 senger.

BESTILLING AV PÅSKEHYTTE:

Send e-post til skolesekretær Solveig Helling: aal.folkehogskole@al.fhs.no

DERE MÅ SKRIVE I E-POSTEN:

Hvor mange personer

Hjemmeadresse

Medlem av NDF eller ikke medlem av NDF.

Tegnspråkkurs våren 2008:

1. Tegnspråkkurs for lærere. 21.-25. januar 2008.

Målet for kurset er at du skal tilegne deg kunnskaper og ferdigheter som gjør at du kan kommunisere bedre med døve/tunghørte barn og voksne. Kurset er først og fremst et kurs i tegnspråk og døves kultur. I tillegg vil det være tema som omhandler skolehistorie, døves samfunnsliv, rettigheter og bruk av tolk.

Pris: Kr 7000,- inkl. kost og losji.

Påmeldingsfrist: 14. desember 2007

2. Tegnspråkkurs for deg som har kontakt med døve gjennom arbeid, studier eller på fritid. 4.-8. februar 2008

Kurset er åpent for alle som ønsker å lære grunnleggende kommunikasjon på tegnspråk.

Kurset er først og fremst et kurs i tegnspråk og døves kultur. I tillegg vil det være tema som omhandler døves samfunnsliv, rettigheter og bruk av tolk.

Pris: Kr 7000,- inkl. kost og losji.

Påmeldingsfrist: 11. januar 2008

Påmelding sendes

ÅL FOLKEHØYSKOLE OG KURSSENTER FOR DØVE, 3570 Ål,

v/ Gry Løkstad, gry.lokstad@al.fhs.no, tlf 32 08 26 12, sms 95 01 93 23

eller til sentralbordet 32 08 26 00, aal.folkehogskole@al.fhs.no

FAMILIEMEDLEMSKURS

ÅL FOLKEHØYSKOLE OG KURSSENTER FOR DØVE TILBYR KURS TIL NÆRE PÅRØRENDE TIL DØVE

KURS FOR BESTEFØRELDRE, TANTER, ONKLER OG ANDRE FAMILIEMEDLEMMER
TIL DØVE/TUNGHØRTE BARN.

Grunnkurs: 10.-15.februar 2008

Undervisning i tegnspråk, døves historie og kultur, barns oppvekst med to språk og to kulturer, familieliv og kommunikasjon. Alle deltakere på grunnkurs vil få tilbud om oppfølgingskurs, med i alt 7 uker fordelt over flere år. For personer som har jevnlig kontakt med sine døve barnebarn, niese/nevø osv vil trygdekontoret kunne dekke utgiftene til kurset. Det betyr at nære pårørende, etter søknad, får dekket reise og oppholdsutgifter.

Påmeldingsfrist: 11.januar 2008

Ål folkehøyskole og kurscenter for døve, 3570 Ål,
v/Gry Løkstad, gry.lokstad@al.fhs.no, tlf 32 08 26 12, sms 95 01 93 23
eller til sentralbordet 32 08 26 00, aal.folkehogskole@al.fhs.no

KURS FOR FAMILIEMEDLEMMER TIL VOKSNE DØVE/TUNGHØRTE PERSONER.

Grunnkurs: 9.-14. mars 2008

Undervisning i tegnspråk, døves historie og kultur, barns oppvekst med to språk og to kulturer, familieliv og kommunikasjon. Alle deltakere på grunnkurs vil få tilbud om oppfølgingskurs, med i alt 7 uker fordelt over flere år. For personer som har jevnlig kontakt med sine døve voksne barn og svigerbarn, eller som har andre døve/tung-
hørte voksne i nær familie (søsken, svoger/svigerinne, niese/nevø), vil trygdekontoret kunne dekke utgiftene til kurset. Det betyr at nære pårørende, etter søknad, får dekket reise og oppholdsutgifter.

Påmeldingsfrist: 1. februar 2008

Påmelding sendes Ål folkehøyskole og kurscenter for døve, 3570 Ål,
v/Gry Løkstad, gry.lokstad@al.fhs.no, tlf 32 08 26 12, sms 95 01 93 23
eller til sentralbordet 32 08 26 00, aal.folkehogskole@al.fhs.no

Kurs for døve foreldre våren 2008

FØLGENDE KURSGRUPPER VIL BLI INVITERT TIL KURS VÅREN 2008:

TRINN 8:	Uke 5:	27. januar - 1. februar (NB. endret)
TRINN 14:	Uke 6:	3. - 8. februar
TRINN 6:	Uke 7:	10. - 15. februar
TRINN 2:	Uke 9:	24. - 29. februar (NB. Endret)
TRINN 11:	Uke 17:	20. - 25.april
TRINN 5:	Uke 17:	20. - 25. april (for par der den hørende ikke kan tegnspråk).
TRINN 4:	Uke 19:	4. - 9. mai
TRINN 8A:	Uke 21:	18. - 23. mai
TRINN 7:	Uke 22:	25. - 30. mai
TRINN 8B:	Uke 23:	1. - 13. juni

Spørsmål om kursene rettes til Sissel Thon: sissel.thon@al.fhs.no, sms: 41 46 45 56

PERSONALIA

Ønsker du å sende noe til disse sidene: helge.herland@doveforbundet.no

Død

ANKER GUSFRE, Oslo, døde 16. oktober. Han var født 14. april 1911.

INGA KRISTIANSEN, Trondheim, døde 25. oktober. Hun var født 7. februar 1927.

95 år

MARTIN UDLAND, Andebu, blir 95 år 1. desember.

90 år

KONRAD THUNES, Bergen, blir 90 år 20. november.

80 år

ASTRID HELGA GJØDTBLAD, Oslo, blir 80 år 21. november.

75 år

ARNULF PEDERSEN, Stavanger, blir 75 år 24. november.

EDVARDA KLOVNING, Stavanger, blir 75 år 26. november.

70 år

KJELL SOLHAUG, Mosjøen, blir 70 år 26. november.

JØRGEN BJERG, Larvik, blir 70 år 4. desember.

INGEBJØRG KLEIVERØD, Drammen, blir 70 år 4. desember.

LILLIAN ERMESJØ, Oslo, blir 70 år 16. desember.

60 år

SISEL M. PEDERSEN, Ålesund, blir 60 år 15. november.

ARNULF RICHARDSEN, Bergen, blir 60 år 22. november.

EINAR FELDE, Oslo, blir 60 år 6. desember.

MARIT KJENES HANSEN, Stavanger, blir 60 år 16. desember.

50 år

INGUNN VESTNES, Ålesund, blir 50 år 3. desember.

JON MARTIN BRAUTI, Ål, blir 50 år 4. desember.

Bursdager

OLINE FRASER

Hei!

Gratulerer med overstått 3 årsdag den 4. november.

Klem fra Mamma og Pappa, tante Øydis, Mormor og Bestefar

ANDREAS SKOGSTAD

Gratulerer så masse med ett årsdagen den 30. november! Stor og kjekk gutt er du blitt. Alltid blid og i godt humør. Vi er kjempeglad i deg. Mange klemmer fra mamma, pappa, bestemor Neonila, bestefar Viktor og tante Alena.

OLE SEBASTIAN ROLLAND

Vår kjære fotballgutt blir 9 år 16. november.

Gratulerer så masse med dagen! En skikkelig Brannsupporter er du! Gullet e' heme! Heia BRANN!

Glad i deg.

Kos fra mamma, pappa og lillesøster Rikke Julie.

Bryllup

Linda Sandvold og Ole Morten Rolland giftet seg 6 oktober 2007 i Raufoss kirke. En strålende dag!

Husk å melde flytting til:
Norges Døveforbund,
Grensen 9, 0159 Oslo.
medlem@doveforbundet.no

50 års konfirmantjubileum i Trondheim

Konfirmantgruppene fra Øyer døveskole og Trondheim døveskole feiret sammen at det var 50 år siden konfirmasjonsdagen.

Jubileet fant sted i Trondheim, der Synnøve Trondsen, fra Øyer-konfirmantene og Olav Moen og Jon Pettersen fra Trondheims-konfirmantene var primus motorer for arrangementet. 40 elever ble konfirmert av døveprest Lars Stokke i 1957. Av 36 som fremdeles lever kom 28 til jubileet. Noen av deltakerne hadde ikke sett hverandre på disse 50 årene. To av dem var Øyvind Listau og Ragnar Sørensen. Heldigvis, hadde de ikke glemt tegnspråk, selv om de ikke hadde snakket med døve på mange år.

Fredag startet med treff i Rødbygget, der gruppene ble bedre kjent med hverandre og praten gikk lett. Det ble servert gode vaffer og kaffe og Halvor Greftegreff viste oss rundt på Døvemuseet som har lokaler i Rødbygget. Lørdag var det tur til Møller døveskole hvor lærer Solheim orienterte om skolen. På den store festen lørdag 2. juni i Klosterbakken (tidligere Døves Aldershjem) var alle samlet og det ble fortalt mange gode historier og delt minner både fra skolen i Øyer og Trondheim, mye moro og litt alvor. Takket være Aud Pettersen og Aud Karlsen ble det servert massevis av god mat.

Søndag møttes alle igjen i Døvekirken og vi fikk hilse på kirketjener Johan Fjellestad. Toralf Ringsø talte for de 4 som har gått bort i løpet av de siste 50 årene. Treffet ble avsluttet med tur til døvehytta hvor jublantene koste oss på terrassen i et nydelig vær. Der fikk de også hilse på og prate med andre døve fra Trondheim. Alle var enige om at det var en meget hyggelig sammenkomst, og forhåpentligvis blir det et nytt treff om 2 eller 5 år? Som takk for arbeidet med konfirmant-treffet ble det delt ut oppmerksomheter både til Synnøve Trondsen, Olav Moen og Jon Pettersen.

Jubilantene fra Trondheim døveskole, foran fra venstre Arne Karlsen, Sverre Skarsbakk, Hanne Sætre (Bergum), Bjørg Nygård og Arnbild Andersen (Apenes). 2. rekke fra venstre Toralf Ringsø, Øyvind Listau, Ola Sande, Olav Moen, Walter Pedersen, Reidar Jacobsen og Oddmund Fossen. Bakerst fra venstre Jon Pettersen, Ragnar Sørensen, Geir Jensen, Asbjørn Vestre og Bjørn Myran.

Jubilantene fra Øyer døveskole, første rekke fra venstre Sonja Jensen, Synnøve Trondsen (Kvidal), Liv Johansen (Moldekleiv), Inger Knutsen (Engenes), Unni Nilsen (Kvål) og Unni Bjerg (Stokke). Bak fra venstre Halvor Bøgevoold, Gunnar Andersen, Oddny Flemmen, Borgvar Berntsen, Unni Sæther (Johansen) og Lillian Aas.

TOLK for hørselshemmede og døvblinde

Ved NAV Hjelpemiddelsentral Finnmark, Lakselv er det ledig fast stilling som tolk for hørselshemmede og døvblinde.

Nærmere opplysninger om stillingen finnes under www.nav.no.

Søknadsfrist 1. desember 2007

Eldre døves kulturtreff 2008

ELDRE DØVES KULTURTREFF 2008

Etter avtale med Norges Døveforbund blir det «Eldre Døves Kulturtreff» i Bergen fredag 30. mai til søndag 1. juni 2008. Det er reservert 100 rom på hotell Scandic Bergen City, i sentrum. Nå meldes det at det ikke er flere plasser igjen der, pga Festspillene i Bergen 24. mai - 4. juni 2008! Så for hotellrommene gjelder prinsippet om å være først til møllen. Dere over 50 år kan begynne å forberede skuespill, sketsjer, vitser, folkedans, foredrag osv. til kulturtreffet. Når det gjelder turister, er alle hjertelig velkommen, uansett alder!

☐ Pris for enkeltrom m/frokost kr 890 pr. døgn x 2 døgn =	kr	1.780
☐ Pris for dobbeltrom med frokost kr 1.130 pr. døgn x 2 = kr 2.260		
Prisen her tilsvarer kr 1.130 totalt m/frokost for en person.	kr	1.130
Vi trenger da å få opplyst hvem man skal dele dobbeltrommet med:		
Skal dele rom med		
☐ Deltakeravgift (både for turister og aktive), pr. person	kr*	200
☐ Middag fredag kveld, pr. person	kr	295
☐ Festmiddag lørdag kveld, pr. person	kr	500
☐ Lunsj (koldtbord) lørdag kl. 13.00	kr*	250
☐ Lunsj (koldtbord) søndag kl. 13.00	kr*	250

Total

**OBS! Påmelding kan mottas nå. Rett pris på lunsj + avklaring om deltakeravgift kommer vi tilbake til senere.*

Bergen Døvesenter skal samarbeide med NDFs Seniorutvalg om program for arrangementet. Foreløpig kan vi si at det planlegges programstart 30. mai kl. 18 med avslutning med lunsj søndag 1. juni kl. 14. Det er mulig å melde seg på allerede nå, både for turister og aktive. Husk, først til mølla!

Påmeldingen sendes til Bergen Døvesenter, Kalfarveien 79, 5018 Bergen.
Telefaks 55 31 11 88. E-post: post@bgds.no.

Kurskatalog 2008

Eikholt er et nasjonalt ressursenter for personer med kombinert syns- og hørselshemming/døvblindhet. Vi har et landsdekkende ansvar for å arrangere tilpasningskurs for denne målgruppen.

Vår kurskatalog for 2008 er nå ferdig. Vi tilbyr både individuelle kurs og gruppekurs.

Et utvalg av våre kurs i 2008:

- Ekspert på egen syns- og hørselshemming
- Happening for unge - Nyhet!
- Tegnkommunikasjon
- "Å lytte med hjertet", et kurs for par - Nyhet!
- Datakortet

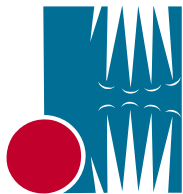
Ta kontakt om du ønsker vår kurskatalog tilsendt. Den kan også lastes ned fra vår hjemmeside.

Telefon: 32 88 90 50

Teksttelefon: 32 88 90 51

E-post: post@eikholt.no

Hjemmeside: www.eikholt.no

NYTT FRA NDF

Forbundsleder i 40 % stilling

Forbundsstyret har blitt enig med forbundsleder Hanne Kvitvær om at hun skal ha 40 % lønnet arbeidstid i NDF. Det betyr at Hanne jobber 60 % i sin gamle stilling i Oljedirektoratet i Stavanger. Tiden som tilsvarer 40 % vil forbundsleder bruke til møter, seminarer og representasjon.

Nye styrer

Forbundsstyret har oppnevnt nye styrere for stiftelsen Døves Media og stiftelsen Ål folkehøgskole og kurscenter for døve. I styret for Døves Media er disse med: Hanne Kvitvær, leder. Styremedlemmer Irene Greftegreff, Siv Mittet, Cathrine Stensrud og Niels Kristensen. Varamedlemmer er Arne Lundqvist Hedvig Sinnes.

Styret for Ål fhs og kurscenter for døve: Hanne Kvitvær, leder. Styremedlemmer Cathrine Stensrud, Gunnar Hansen, Siv Mittet og Paal Richard Peterson. Varamedlemmer er Arne Lundqvist og Hedvig Sinnes.

Det vil bli utnevnt nytt skolestyre på Ål fra 1. januar 2008, det betyr at det gamle styret sitter fram til da, fortsatt med Svein Arne Peterson som styreleder.

Seniorpolitisk utvalg

Disse skal være med i forbundets nye seniorutvalg: Svein Sundkvist, Jarle Lid og Ingrid Bodin. Varamedlem Kåre Morten Helgesen.

Bedre tilgjengelighet

NDF har i møte med Sosial- og helsedirektoratet krevd at blant annet følgende tiltak må oppfylles for at døve skal få

bedre tilgjengelighet til samfunnsgodene: Tilgang på tegnspråktolk når det trengs, all informasjon som gis over høytaler skal også gis på tegnspråk eller som tekst, flere tegnspråktolkede og tekstede fjernsynsprogrammer, teksting av norske filmer, tegnspråk på nettsider med offentlig informasjon, bygninger skal utstyres med monitorer og lysvarsling, det må bli tilgang til nødsentralene via SMS

Eldreomsorg

Landsmøte i NDF sendte en resolusjon til Helse- og Omsorgsdepartementet om tilbudet til eldre døve som trenger pleie. Resolusjonen krevde blant annet at døve skal ha rett til å få sykehjemsplass i et tegnspråklig miljø uansett hvor de bor i landet.

Nå har NDF fått svar på resolusjonen. Helse- og Omsorgsdepartementet skriver blant annet at de støtter tanken om at det er hensiktsmessig å etablere interkommunale løsninger for å sikre et kvalitativt godt tjenestetilbud til eldre døve. Departementet peker på at det er kommunene som har ansvaret for nødvendig helse- og omsorgstjenester til sine innbyggere. Men de støtter altså interkommunale løsninger. Det betyr at kommuner som ikke har egne sykehjem for døve bør kjøpe sykehjemsplasser i kommuner som har slike hjem, for eksempel i Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim.

Departementet understreker at pleie- og omsorgstjenestene i kommunene så langt det lar seg gjøre skal utformes med utgangspunkt i den enkeltes ønsker og individuelle behov. Departementet sier også at ett av Regjeringens hovedsatsingsområder er å styrke utbyggingen av omsorgsboliger og sykehjem gjennom et

nytt investeringstilskudd fra staten til kommunene. Kommunene vil også få tilskudd til bygging av nye sykehjem og omsorgsboliger i 2008.

Departementet erkjenner at det er spesielle utfordringer knyttet til å utvikle gode tjenestetilbud for eldre døve. Derfor har Sosial- og helsedirektoratet satt i gang utstrakt informasjons- og kursvirksomhet rettet mot landets kommuner med det formål å styrke kommunenes kunnskap og kompetanse når det gjelder eldre døve og tunghørte. I dette arbeidet er det også igang et arbeid med å kartlegge den kompetansen som finnes i den enkelte kommune når det gjelder gruppen døve og tunghørte.

Forbundsleder Hanne Kvitvær i NDF sier i en kommentar: - NDF vil være spesielt oppmerksom på kommuner som nekter å betale for sykehjemsplass i andre kommuner som har et tegnspråklig sykehjemstilbud. Vi forventer også at Helse- og Omsorgsdepartementet går ut med en klar henstilling til kommunene om at det er en menneskerett å få pleie i et miljø der en forstår og blir forstått.

Julekampanje

Forretningsutvikler Svein Erik Johansen forteller at NDF er klar med en ny julekampanje. Alle medlemmene får bankgiro tilsendt, og så er det opp til den enkelte om de vil gi en julegave til NDF. Johansen gjør oppmerksom på at alle gaver på mellom kr. 500 og kr. 12.000 gir rett til skattefritak. NDF sender oppgave til likningsmyndighetene over de som gir gaver og beløpet blir trukket fra på den ferdigutfylte selvangivelsen fra myndighetene. NDF sender også en bekreftelse til giverne på de gaver som blir registrert, slik at en selv kan sjekke på selvangivelsen at beløpet blir trukket fra. Øvre grense for skattefritak av økonomisk støtte er satt til kr 12.000 av myndighetene.

Døves Tidsskrift

NDF har en komplett serie med pent innbudne Døves Tidsskrift, årgangene fra 1960 til og med 2006 som de vil selge. Prisen for de 46 bøkene full av døves historie er bare kr 10.000, pluss fraktomkostninger.

Gaustad åpner dørene

Tekst: Guro Lillehaug og Anne Gloslie - Bilder: Ellen Wigaard Scheel

Søndag 14. oktober 2007 arrangerte Gaustad «Åpen søndag». Det har vært arrangert åpne dager på Gaustad tidligere, men i år var det for første gang tilrettelagt for tegnspråkbrukere. Døves kultur dager ble arrangert samme helg i Bodø, så arrangørene var spent på om det kom noen. Det kom heldigvis 15 døve og de brukte store deler av søndagen sammen med de ansatte på døveavdelingen.

Dagen startet med gudstjeneste kl.11 i «Tårnhuset». Gudstjenesten var ved sykehusprest Cathrine Biseth i samarbeid med Døvekirken i Oslo ved døveprost Terje Johnsen. Dagens skriftleser var klinikk-sjef Ellen Hagemo. Døvekirken eger danser Olga Papalexioiu deltok med liturgisk dans og det var tegnspråkpoesi ved Astrid Torun Bøe.

Etter gudstjenesten gikk turen til Café Årstidene som er en brukerdrevet café. I tillegg til deilig bakverk og kaffe, fikk alle en god prat før omvisningen på sykehusområdet ved Are Saastad. Han har jobbet på Gaustad siden 1977 og kjenner sykehuset godt. Gaustad sykehus

er 152 år gammel med flotte bygninger. Arkitekt H.E. Schirmer stod for tegningene av bygget. Gaustad sykehus består av mange bygninger og «fløyer» som fikk hvert sitt nummer. Nasjonalt senter for hørsel og psykisk helse holder til i Bygg 3.

I løpet av omvisningen fikk de besøkende fulgt historien fra da Gaustad sykehus hadde full gårdsdrift med gartneri og fram til slik sykehuset er i dag. I starten var sykehuset nesten selvforsynt med mat, men de dro også ned til byen for å bytte til seg mat de selv ikke hadde. Arbeidet på gården var et godt tilbud til pasientene. I dag ligger Rikshospitalet

der hvor det tidligere var dyrket mark og grønne friarealer.

De rike pasientene bodde på en egen avdeling

I starten hadde Gaustad atskilte kvinne- og manskavdelinger. Sykehuset var også delt inn etter den tidens tankegang i forhold til et klassedelt samfunn. De rike pasientene bodde på en egen avdeling. Der gikk pleierne i sivile klær, maten var bedre enn ellers på sykehuset og pasi-

Gaustad åpnet dørene

Visjonen er at hørselshemmede i Norge skal få et likeverdig tilbud innen psykisk helsevern som den hørende befolkningen

entene hadde egne rom og fine møbler. De hadde også egne tjenestefolk. Folk fra allmuen/middelsklassen bodde på en annen avdeling og de fattige var samlet på en avdeling. De bodde på sovesaler, og sengene sto så tett at de ikke kunne gå mellom sengene men de måtte skrive over hverandre for å komme ut.

Etter omvisningen var det foredrag ved professor Nils Retterstøl. Han fortalte om norsk psykiatri historie og Gaustad sykehus. Professor Nils Retterstøl, 83 år gammel, imponerte oss med sin forelesning uten manus. Retterstøl viste også flere lysbilder og fortalte fra «gamle dager». Mye har forandret seg, også for de som jobber på et sykehus. Den gang bodde ansatte på sykehuset sammen med pasientene. Når de ønsket å forlate området måtte de søke om tillatelse. Ansatte hadde bare en seng og et skap der de kunne oppbevare private ting.

Professor Nils Retterstøl kom inn på forskjellige behandlingsformer og metoder som er blitt benyttet opp gjennom årene. Spesielt en metode, lobotomi, (som var et kirurgisk inngrep som kuttet spesielle nerver i hjernen) har i ettertid blitt omdiskutert og kritisert på grunn av høye dødstall og alvorlige bivirkninger. Mange pasienter ble syke og fikk ødelagt livene sine.

Den kjente Juklerødsaken ble også nevnt. Juklerød ble kjent da han som tidligere pasient ved Gaustad krevde innsyn i egen sak og ikke fikk det. Juklerød slo opp telt på sykehusets område og nektet å forlate stedet. Politiet var inne i bildet flere ganger, men Juklerød ga seg aldri. En trist sak i følge professor Nils Retterstøl. Både omvisningen og foredraget ble tegnspråktolket.

Gaustad har en interessant historie. Det er skrevet en bok som heter «Asylet». Denne boken har mange forfattere som beskriver Gaustad ut fra forskjellige synsvinkler. Boka anbefales for dem som har lyst til å vite mer.

Gaustad i dag

Nasjonalt senter for hørsel og psykisk helse ble opprettet 1. september i år. På Gaustad har det i flere år eksistert et behandlingstilbud til voksne døve. Nasjonalt senter for hørsel og psykisk helse har landsfunksjon i tillegg til regionalfunksjon for Helse Sør-Øst. Det skal i tillegg bygges opp regionale behandlingstilbud i andre helseregioner. Nasjonalt senter

har også en kompetanseenhet som blant annet skal drive med forskning, metodeutvikling og undervisning.

Nasjonalt senter for hørsel og psykisk helse har i dag 19 medarbeidere som skal yte tjenester til hørselshemmede barn, ungdom, voksne og familier fra hele landet. Visjonen er at hørselshemmede i Norge skal få et likeverdig tilbud innen psykisk helsevern som den hørende befolkningen. Senteret er under etablering og lokalene bygges om. En regner med å bruke noen år på å utvikle senteret. Hvis du er interessert i flere opplysninger kan du gå inn på www.aus.no/psykiskhelse

Tegnspråkvegving i Døvekirken?

Av døveprest Per Walle

Døvekirken ansatte var nylig samlet til tre dagers drøftinger. Hvordan snakker man så sammen når noen er døve og andre hørende. Mot slutten av møtet minnet Prosten – gjennom tolk! – om at vi måtte bli flinke til å bruke tegnspråk når vi var ferdige med møtene. Tospråkligheten i døvekirken er tydeligvis en utfordring – ja, mer enn det. Den er et problem.

Tegnspråkvegving?

Vi er kirkelige medarbeidere som har fått tegnspråkopplæring for å kommunisere direkte med døve på tegnspråk, vi kjemper for bevilgninger til døvekirken arbeid, vi kjemper for tegnspråklov og døves rettigheter – men unnlater likevel ofte å bruke tegnspråk når døvekirken er samlet til interne drøftelser og samtaler. Spørsmålet melder seg: Er døvekirken preget av tegnspråkvegving? Eg vi bare gode teoretikere, men dårlige praktikere? Døve medarbeidere har ved flere anledninger bedt om at de som kan tegnspråk, også bruker det når vi er samlet. Men det har ikke blitt særlig bedre. Flinke tolker og tanken om at norsk talespråk og tegnspråk er likeverdige i døvekirken, gjør tegnspråket til en taper i praksis. Døve får ikke synlig aksept for at døvekirken er tegnspråksone. Døve savner det døve /

tegnspråklige preget på samlingene fordi det i hovedsak er tokene som formidler de hørendes tanker og motsatt de døves tanker til de hørende. Er døveprestene og andre medarbeidere sjenerte for å bruke tegnspråk? Klarer vi ikke uttrykke oss klart og tydelig unntatt på det religiøse språket som brukes i kirken?

Språkskiller

Døve kjenner på språkskillene i døvekirken. Det må kirken ta på alvor. Av og til vil nok døve ha lyst til å snakke sammen uforstyrret av svakere tegnspråkbrukere. Men det er ingen unnskyldning for de hørende for å la tegnspråket ligge. Enhver har en soleklar rett til å velge sitt eget miljø. Men det blir feil når det skjer fordi døve ikke føler seg inkludert der hørende er. Det siste skjer for ofte i døvekirken. Det skjer på konfirmantleirer. Det skjer på sommerleirer. Det skjer på medarbeidersamlinger og i andre samlinger. Dette er døves tunge erfaring også i døvekirken og vi må lytte til den og ta selvkritikk som medkristne og venner. Når det skjer språklig undertrykkelse i døvekirken, er det bare de hørende som kan gjøre noe med det. Døve har gitt oss tillit og en utfordring som medarbeidere – vi må vise oss tilliten verdig – blant annet ved å bruke tegnspråket så ofte vi kan.

Språklig likestilling eller kirkelig egenart

Skal norsk talespråk og tegnspråk være likestilt i døvekirken? Ingen ønsker forskjellesbehandling disse språkene. Men det prinsipielle kan trekkes så langt at det i praksis blir feil. Det er i ferd med å skje i døvekirken. Norsk har en enestående posisjon i alt skriftlig materiale – selvfølgelig. Må det vær slik også i det muntlige? Døvekirken berettigelse er at døve skal møte evangeliet / det

kirkelige arbeid på sitt eget språk – ikke gjennom tolk, men gjennom prester, kateketer, diakon og andre som behersker tegnspråk. Direktekommunikasjon er nøkkelordet. Så utgangspunktet er ikke norsk likestilt med tegnspråk i denne sammenheng. Så hvorfor brukes da TSS til gudstjenester, i andakter, i debatter? Hvorfor brukes tegntolk av de som kan tegnspråk? Det er jo nettopp med tegnspråket vi har vår berettigelse i denne kirken. Å rope på språklig likestilling i døvekirken er å undergrave denne kirkens egenart og eksistensberettigelse. Da forstår vi ikke at vi har med en minoritet å gjøre. Vi blir imperialister som overkjører en språklig minoritet.

Språklige ferdigheter

Døve medarbeidere etterlyste øket tegnspråknivå hos prester og andre ansatte. Vi har fått grunnopplæring og tegnspråkkurs som påbygging. Døve etterlyser likevel mer – det er en utfordring til kirkens ledelse og til hver enkelt om å ta språkutfordringen på alvor. Slik det er i dag er det på langt nær godt nok. Det er en kirkelig unnlatesessynd å ikke ta dette på alvor. I Den danske folkekirke for eksempel kreves det et helt annet grunnlag i tegnspråk for å kunne begynne som døveprest. Tolketjenesten har helt andre krav til profesjonalitet enn kirken på det språklige plan. Men det er like viktig for oss i døvekirken å ha en flytende kommunikasjon med døve. Det viser respekt og gir trygghet, tillit og åpenhet.

En tydelig utfordring

Døve utfordrer nå døvekirken til et tydelig fokus på tegnspråket som vårt felles språk – men følelsen av at det er en sterk vegving mot tegnspråket, er fremdeles sterk hos døve medarbeidere – og sikkert mange andre også.

Odysseen

Teater for hvem?

helge.herland@doveforbundet.no

Under tegnspråkdagene i Oslo 1. – 3. november ble teaterforestillingen «Odysseen» vist tre kvelder for fullsatt sal i Riksteatrets lokaler. Det betyr at ca 1.000 publikummere var med på det de trodde skulle bli årets teateropplevelse.

Fantastisk

Forestillingen var et samarbeid mellom Tyst Teater, Teater Manu og den for oss ukjente gruppen Cirkus Cirkör. Forestillingen var laget som en markering av Tyst Teaters 30 års jubileum. Cirkus Cirkör viste seg som navnet tilsa, å være et virkelig sirkus. Sammen hadde de laget det gamle greske stykket, «Odysseen».

På den ene siden: Det var en fantastisk forestilling. Det var topp skuespillere, det var tempo og bevegelse. Det var visuelt, med god og enkel scenografi. De deltagende sirkusartistene sjokkerte med hva som er mulig å få til av bevegelser hengende i et tau flere meter over scenegul-

vet. Det var røyk og det var musikk, for meg basslyd, det var film på storskjerm og alt dette var vevd så elegant sammen at jeg egentlig bare burde gitt meg ende over og sagt at dette er fantastisk! Men jeg gjorde ikke det. I stedet tittet jeg utålmodig på klokken, nesten 3 timer er i lengste laget for en vanlig publikummer. To timer hadde vært passe.

Språket

Forestillingen ble spilt på svensk tegnspråk. Jeg behersker ikke svensk tegnspråk så godt at vi klarer å oppfatte replikkene i det tempoet det brukes i forestillingen. Så er det kanskje noe feil med meg? Nei, jeg spurte 20 andre publikummere etter forestillingen, bare en svarte at han forstod de svenske replikkene – resten følte seg like dumme som meg. Og for å understreke: Jeg har ikke noe problem med et toveissamtale med en svensk tegnende, men på teateret er det enveis kommunikasjon.

Da blir spørsmålet: hvem spiller egentlig teateret for? Når en i innbydelsen skriver at det er et samarbeid mellom teatergrupper i Sverige og Norge så burde en vel kunne forvente at det ble tatt hensyn til et norsk tegnspråklig publikum?

Jeg kan se talespråklig teater i Norge uten å forstå noe så mye av innholdet, jeg nyter likevel kostymer, kulisser, bevegelser og alt det andre som er med på å lage en teaterforestilling. På samme måte kan jeg se tegnspråklige teatergrupper fra utlandet som spiller på sitt nasjonale tegnspråk, og akseptere at jeg ikke forstår språket, men likevel føle meg beriket. Men når vårt eget teater inviterer til festforestilling føler jeg meg snytt når jeg

ikke kan oppfatte det som sies på scenen. Og når en hørende publikummer i pausen gjør meg oppmerksom på at de får forestillingen resymetolket på talespråk så blir jeg provosert. Teater Manu skal være tegnspråklig teater, nå utvikler det seg slik at det hørende publikummet faktisk får mer enn oss døve og da må det ringe en varselklokke!

Enda mer uforstående blir jeg til valget av språk når jeg ser i programheftet at skuespillerne virkelig kommer fra flere forskjellige land som Australia, Russland, Singapore.... De er blitt instruert i å bruke svensk tegnspråk. Tenk om de i stedet kunne spilt hele forestillingen på «internasjonalt tegnspråk»! Fra Norge var Ipek D. Mehlum eneste skuespiller på scenen, også hun med svensk tegnspråk. Jo, vi forstår at hun alene ikke kunne bruke norsk tegnspråk.

Skremmer publikum bort

Jeg er redd for at denne type forestillinger skremmer det brede lag av publikum bort fra Teater Manu. Det vil bare være en liten gruppe døve igjen som ser forestillingene, men kanskje mange hørende, fordi de får den stemmetolket. Vi mener teateret må gå en runde med seg selv og evaluere denne satsingen og trekke lærdom av den. Det er ikke tvil om hva publikum mener. Det bør være et mål at teateret klarer å utvikle et stadig bedre norsk scenetegnspråk og at en utvikler dyktige norske skuespillere. Og kanskje bør en også velge flere folkelige forestillinger, det er noen år siden vi så «Jeppe på Bjerget»!

Har du meninger om språket på teateret, delta i debatten på www.deafnet.no

Døves kulturdager i Bodø

Oslo Døveforenings teatergruppe. Fra venstre: Mari Hol, Silje Fjeld, Brynjulf Dammen, Merethe Lindeberg og Charlotte Agerup.

HVOR ER teatergruppene?

helge.herland@doveforbundet.no

Sist Døves Kulturdager ble arrangert i Bodø var i 1978. Mye er forandret i byen siden den gang, men noe var akkurat som før: Lukten av fiskemel fortalte oss at det ikke bare er olje vi lever av i Norge. 350 deltakere og publikum var samlet i Nordlands hovedstad 12. – 14. oktober.

Kritikk?!

Det er ikke lett å gi noen kritikk av de ulike teaterforestillingene. Det er lettere å kritisere de som ikke deltok. For hvor var teatergruppen fra festspillbyen Bergen? Fra oljesjeikene i Stavanger?

Fra Vestfold som har fått så mange nye døve innflyttere de siste årene. Hvor var de voksne skuespillerne fra Trondheim, byen som liker å kalle seg for landets døve kulturby. Drives det ikke lenger teater i døveforeningene? Hvis svaret er nei,

så er det vel heller ikke behov for Døves Kulturdager i fremtiden?

De gruppene som deltok fortjener mest ros for at de var med. Så deltakerne må ta kritikken for hva den er; en personlig

Døves kulturdager i Bodø

vurdering av redaktøren. Kanskje andre er uenig med oss? Kanskje kan litt kritikk føre til diskusjoner i teatergruppene? Kanskje kan det føre til at kvaliteten blir hevet?

Eureka

Ungdomsteatergruppen Eureka fra Trondheim hadde æren av å åpne årets kulturdager. Det gjorde de med forestillingen «Spøkelsene på Klosterbakken». Med en slik tittel var det naturlig at publikum ventet seg spøkelses, altså en ekte grøsser. Klosterbakken har i mange år vært alders- og sykehjem for døve i Trondheim, men er nå mye brukt som møtelokale til døveforeningen. Alle skuespillerne hadde hvite masker, men spøkelses var de vel ikke? Men med masker måtte tegnspråket oppfattes uten at munnstillingene var til hjelp. Det ble vist mye bilder på storskjerm. Det var mange bilder fra gamle Trondheim offentlige skole for døve, men også noen bilder fra kjente døvepersoner i byen. Vi dro blant annet kjensel på tidligere døvekonsulent Halvor Greftegreff, men han er jo slett ikke noe spøkelse. Det var en krevende forestilling og ikke så lett å oppfatte hva teateret ville fortelle oss. Vi tolket det slik at spøkelsene var alle de som truer norsk tegnspråk. Og at vi takler spøkelsene ved å stå sammen, da vil døvekulturen seire. Eureka har dyktige skuespillere og som vanlig krydret de forestillingen med

Veesin Bjørke.

Eureka.

sjongleringskunstner. Det er imponerende at teatergruppen hvert år klarer å øve inn en ny forestilling. I tillegg viste de om igjen, etter arrangørens ønske, fjorårets forestilling. Kanskje bør Eureka tenke mer over hvem som er publikum på kulturdagene? Døves Kulturdager er en folkelig massemonstring. Publikum kommer for å la seg underholde. Det kan gjøres både ved å spille komedier eller mer alvorlige stykker, men det bør gjøres gjennom forestillinger som folk lettere kan oppfatte poengene med. Derfor tror vi gruppens energiske instruktør Kristin Sara vil tjene på å være litt snillere med publikum.

«Se meg»

For oss var forestillingen til Oslo Døveforenings flerkulturelle teatergruppe kulturdagenes høydepunkt. Med skuespillerne fra 6 forskjellige land spilte de med en selvsikkerhet som er sjelden blant amatører. Både språket og budskapet i forestillingen var enkelt. Kjernen i fortellingen var at vi skal vise respekt for hverandre uansett fra hvor vi kommer i verden, på tvers av religioner og ulike kulturer. Alle er vi mennesker, og alle trenger vi hverandre. Veesin Bjørke trollbandt oss med sin dans i sin nydelige nasjonaldrakt fra Sri Lanka. Line Stenseth provoserte med sine oppfordringer om at vi må åpne øynene for å se det verdifulle i det som er annerledes. Mai Lis Marman fylte rollen

som den fordomsfulle nordmannen. Ellers var Tarja Riitta Wroldsen, Grace Wing-Sum Ho og Maqsood Riaz med på å gjøre den flerkulturelle teatergruppen til en rik opplevelse. Skuespillerne utnyttet hele scenerommet, bevegelsene satt som et skudd, replikkene var lett oppfattede og så utstrålte de holdninger om «at dette kan vi». Det var en forestilling som grep oss og som manet til ettertanke. Bravo! Ronny P. Jacobsen har hatt en svært heldig hånd med instruksjonen. Vi gleder oss allerede til neste forestilling.

Raske Kvinner

Hanne Enerhaugen og Trine Våge er de to raske kvinnene. Vi satt på første benk og lot oss underholde. Nei, vi lo ikke så tårene trillet, men vi dro på smilebåndet flere ganger. I en slik 30 minutters standupforestilling er det klart at noe er bra, mens annet ikke er fullt så bra. Vi synes sketsjene med tolkene var gode, og tolkene tåler å bli parodierte. Men å harselere med eldre, syke er kanskje ikke så klokt? Det må være bedre å henge ut grupper som tåler det, som for eksempel prestene, generalsekretærene, døvelærerne, ja til og med redaktørene kan tåle å bli gjort til latter. Folks humor er veldig forskjellig. Noe av det vanskeligste i verden er å få et teaterpublikum til å le på bestilling. Fremdeles mener vi flere av sketsjene til Raske Kvinner har for dårlige poenger og at filmminslagene kan bli i lengste laget.

Døves kulturdager i Bodø

Raske kvinner: Trine Våge og Hanne Enerhaugen.

Men Raske Kvinner har spillelede som lett smitter over til publikum, de har selvironi og vekslingene mellom sketsjene og filmene flyter veldig bra. Det tar tid å bygge opp standup sjangeren, derfor gjelder det å ha tålmodighet for å utvikle forestillingene til å bli stadig bedre.

Så litt kritikk til arrangørene: Å la Raske Kvinner spille i lokalene til rockekafeen var ikke bra. Vi kan ikke kopiere hørende i ett og alt. Hørende kan gjerne sitte med en halvliter pils i et mørkt lokale og kose seg over replikkene. Det kan ikke døve, vi må sitte slik at vi ser godt. Nå måtte de fleste stå, og ofte stå i veien for hverandre. Raske Kvinner burde spilt i Kulturhuset.

Teatergruppen Panorama

Skuespillerne fra Conrad Svendsen Senter viste en svartkomedie som het «Frokost i det grønne». Publikum kom midt opp i en krigshandling med soldater på begge sider og med krigsbilder på storskjerm. De to vaktssoldatene ble oppfordret av sine overordnede til å skyte sine fiender uten å nøle. Men så ble de to fiendene verdens beste venner, ja så gode venner at når mor og fra til den ene soldaten kom på besøk, så ble alle med på

frokost i det grønne. Idyllen er total og krig er bare dumt, mener de – men hvor lenge var Adam i paradiset? Det ender med at samtlige frokostvenner blir drept av andre soldater som ennå ikke har skjont at krig er galskap. De 6 skuespillerne imponerte i sine roller. De har fått mye

erfaring og fjorårets kulturpris har gitt blod på tann. En flott forestilling, fra den spilleglade gjengen på Nordstrand. Det er opplagt at de må ha dyktige instruktører i Vibeke Karlsen og Åge Homleid.

Oslo Teatergruppe

Oslo var sterkt representert på kulturdagene. I tillegg til gruppen fra CSS, og den flerkulturelle teatergruppen deltok også en gruppe med Brynjulf Dammen i spissen. Det er slik med Brynjulf at publikum ler bare han kommer inn på scenen.

I forestillingen «Typisk» hadde han også fått morsomme replikker å spille på, og han hadde litt av en gjeng å spille sammen med! «Typisk» handler om det som er typisk i miljøet vårt, ikke minst at det er typisk å melde seg på som skuespiller for å få en gratis reise til Døves Kulturdager. Hvor typisk mye av det andre de fremførte er for oss døve, tør ikke vi å svare på, men gøy var det. Gruppen understreket at det er viktig å heve nivået på teaterforeførelsene. Og det gjorde gruppen! Vi var mange som lo godt av replikkene og ikke minst ansiktsuttrykkene til skuespillerne. Vi har nevnt Brynjulf, men jammen var Mari Hoel et fantastisk funn som «fø» dame! For grovkornet humor? Nei, vi tror verken barn eller voksne tar skade av dette. Med alt

Panorama fra CSS.

Døves kultur dager i Bodø

det rare de viser på TV-skjermen i våre dager blir forestillingens vågale tegn bare for blåbær å regne, mener vi. Instruktøren Karl Fredrik Robertsen har hatt et lykkelig samarbeid med skuespillerne, til stor glede for publikum.

Barn fra Nordland.

Barn fra skoler i Lofoten og Bodø viste først et kort dikt (sang?) på tre forskjellige måter: Først med tegn og tromme, så med tegn og tale – og til slutt på norsk tegnspråk. De tre barna var flinke, og det var kjekt å se at det er døve og tunghørte barn i Nordland.

Det fikk vi også bekreftet senere da det ble vist en film av forestillingen Karius og Baktus, som en annen gruppe barn hadde laget. Dessverre var filmen av så dårlig kvalitet at det ble vanskelig å bevare interessen i de 20 minuttene den varte. Tenk om vi kunne fått oppleve barna på scenen i samme forestilling! En dårlig film er en mager erstatning og vi mener at arrangørene ikke burde vist den, eller bare vist et klipp av den. Et minimum av kvalitetskrav må publikum kunne kreve.

Det samme vil vi si om arrangørens egen post i programmet som var annonsert som: Døves Fylkeslag Nordlands «historievandring». Det hele var lysbildepresentasjon på storskjerm med mange ord og tall om døveforeningene i Nordland. Slikt kan en ikke by et feststemt publikum. Det var ikke deltakere på fylkeslagets organisasjonskurs som satt i salen! Da var Thorbjørn Johan Sanders forelesning om kunstmaleren Mathias Stoltenberg et eksempel på hvordan historie kan formidles på en levende og engasjerende måte.

Elvis er tilbake!

Svensken Bo Gøran Henrikson har kommet over grensen til Norge og funnet lykken hos Oddlaug Kjølleberg. Han presenterte seg som Nordens eneste døve pianist og gitarist. I Bodø mimet han flere låter av Elvis, nei han sang ikke, det var en form for karaoke – men rytmen i beina, kroppen og Elvisfrisuren gjorde at publikum fikk en visuell opplevelse. Til Døves Tidsskrift fortalte Bo Gøran at han opptrer mye for hørende publikum. Han har ikke god sangstemme, men han

Elvis.

spiller piano! Han er vokst opp med to spesielt musikalske foreldre og lærte noter av dem, og da går det greit å fremføre musikk på piano, mener han. På vårt spørsmål om han kanskje er tunghørt, fikk vi et kontant nei som svar, han er døv. Mange sportsinteresserte nordmenn vil huske svensken fra kulingen i internasjonale mesterskap, han var i en periode umulig å slå og har mange gullmedaljer fra deaflympics. Nå bor han altså i Mo i Rana og er halvt norsk!

Signmark

Forestillingen av Raske Kvinner passet ikke på rockekafeen, men det gjorde den finske musikkgruppen Signmark. Musikken deres er vel det som kalles rap, og volumet på lyden er ganske høy. Selv medisinsk stokk døve får god føling med bassen når guttene spiller opp. Ja, så heftig var vibrasjonene at et brett med glass som sto på øverste hylle i baren gikk i gulvet med et knas (uten at noen hørte det!). Signmark er svært populære både blant døve og hørende i Finland. Bandet har tre medlemmer: Marko Vuoriheimo som er døv og som har kunstnernavnet Signmark. Han tegner sangene med en rytme og utstråling som er helt spesiell. Så er det tunghørte Heka Soini som synger låtene på finsk, svensk eller engelsk. Bakerst står han som styrer musikken, Kim Eiroma. Han hører normalt, foreløpig, men skal han fortsette i bandet og med den lydstyrken har nok Finlands Døveforbund snart et nytt medlem.

Marko «Signmark» Vuoriheimo brukte en blanding av finsk-, svensk-, norsk tegnspråk – og internasjonale tegn. Han er utrolig dyktig. Innholdet i låtene dreier seg mye om kjærligheten til tegnspråket og døvekulturen. En egen melodi heter for eksempel Carl Oscar Malm, han som startet den første døveskolen i Finland. Det kommer eget program om Signmark i «Tid for tegn» på selveste nyttårsaftnen, det er vel verd å få med seg. Gruppen har også utgitt DVD.

Døves kulturdager i Bodø

Programledere

Daniel Mosti og Monica Jacobsen var programledere for kulturdagene og gjorde en god jobb (se bildet overst på side 2). Døves Fylkeslag Nordland var vertskap og løste også oppgavene på en fin måte. Flott kulturhus, stor stemning på rockekafeen, fin festmiddag lørdag og som alltid i Nord Norge; stor gjestfrihet og mange hyggelige mennesker å tegne med. At det var 40 års jubileum for kulturdagene ble nesten forbigått i stillhet. Ikke en eneste plakate fortalte om jubileet eller kulturdagene, ikke en blomsterkvast pyntet scenen, ikke en eneste tale for jubelanten – jo, vi må innrømme at vi har vært med på festligere 40 års dager. Her har det nok sviktet både hos Norges Døveforbund og fylkeslaget.

Vi har påpekt det uheldige i at Raske Kvinner spilte i et dårlig egnet lokale. Også lokalet til utstillingene var lite tilfredsstillende, utstillerne hadde fortjent bedre muligheter til å vise frem varene sine. Tolkertjenesten i Nordland var på plass både på hoteller, flyplassen og i kulturhuset, glimrende sørvis! Gledelig var det også at så mange døve med synshemming deltok under arrangementet.

Bente Vembre

Det var ikke bare teater og musikk. En stor gruppe tok turen til flymuseet, to båter dro på havrafting og fikk nærkontakt med havørn! Andre tok turen til badeland. Tradisjonen tro var det utstillinger både av døvekirken, Møller kompetansesenter, tolkeforbundet, NRK, NDF og to lokale kvinner. Vi slo av en prat med Bente Vembre, 52 år, fra Bodø. Hun har laget årets kulturdagsplakat og hadde egen salgsutstilling av malerier og strikkerier. Hun maler både oljepastell, silkemaling, akvarell og oljepastellitt. Vi lot oss imponere av hennes utvalg.

- Jeg har ingen formell kunstutdanning, jeg skulle ønske jeg hadde hatt muligheten til slik utdanning som ung – men da kunne jeg ikke tegnspråk og dermed kunne jeg heller ikke bruke tolk.

Bente er født tunghørt. Hun betrakter seg i dag som døv, eller retter sagt som døvblind, for synet har også blitt dårligere i voksen alder.

Bente Vembre.

- Jeg har lært tegnspråk på døvblittkursene ved Ål folkehøgskole og kurscenter for døve. Der var jeg også elev et år på skolens kunstlinje og lærte mye. Pappa var arkitekt og jeg husker jeg brukte å sitte ved siden av han og tegne hus. Av døve i Bodø har Bente fått samme navnetegn som «kreativ».

- Det er nok fordi jeg liker å finne på nye måter å uttrykke meg på kunstnerisk. Jeg liker variasjon i det jeg driver med, slutter Bente.

En annen nordlending som hadde utstilling var Oddlaug Kjølleberg. Hun hadde tatt med seg ca 30 dukker i forskjellige norske bunader. Hennes hobby er å sy

bunader til dukkene.

- Jeg har mange flere dukker hjemme, jeg synes kulturdagene på hjemmebane var en fin mulighet til å vise frem en koselig hobby, smiler Oddlaug – som legger til at dukkene ikke er for salg.

Neste år Stavanger

Kulturdagene ble avsluttet med gudstjeneste søndag formiddag, men da var vi allerede på vei sørover. Neste år er det Stavanger Døvesenter som er vertskap for Døves Kulturdager. Stavanger er utpekt som europeisk kulturby i 2008, og da er det bare rett og rimelig at også døve-kulturen blir representert. På gjensyn i Stavanger neste år!

Publikums mening

Vi har snakket med 4 publikummere for å høre deres mening om teaterforestillingene.

Inger Knutsen, Haugesund, 67 år

Inger var med på sine første kultur-dagene på begynnelsen av 1970-tallet og har siden vært med på de fleste. Hun er ikke typen som skulker unna. Hun ble pensjonist fredag 12. oktober, samme dag som kulturdagene åpnet. På jobben, en institusjon for rusmisbrukere, har hun arbeidet i 37 år med renhold og kjøkkenarbeid. Ikke en dag har hun vært borte fra arbeidet på grunn av sykdom! Hvordan er det mulig spør vi?

- Fordi jeg har trivdes på arbeidsplassen, vi har hatt et flott miljø. Dessuten har jeg det godt med meg selv. Jeg er fornøyd med livet. Jeg har familie i hjembyen. Selvsagt savner jeg John Egil som døde for 12 år siden, han var alltid så full av liv og godt humør. Selv om sorgen over tapet av min mann aldri blir borte, har jeg lært med å leve med det og med 3 barn, 11 barnebarn og 4 oldebarn har jeg nok å gjøre.

- Hva er ditt inntrykk av kulturdagene?
- Det var bedre kvalitet tidligere. Da hadde vi mange flotte teaterforestillinger, sang på tegnspråk og folkedans. Dette er nesten borte nå, og det er trist.
- Hva synes du om de forskjellige teatergruppene?
- Ungdommene fra Trondheim forsto jeg ikke, det var tungt å skjønne hva de ville fortelle oss. Forestillingen av Raske Kvinner var veldig vanskelig for oss å se i de trange, mørke lokalene. Oslo Døveforening med «Typisk» likte jeg godt. Vi trenger å få le. Det er for lite humor i forestillingene på kulturdagene. Oslo sin flerkulturelle teatergruppe var også dyktige, så verdifullt at de presenterte ulike kulturer og hvordan vi kan ha forståelse for hverandre. Teatergruppen Panorama var litt vanskelig å forstå, blandingen av krig og vennskap. Men skuespillerne var svært flinke.

- Noe spesielt du savner?
- Instruktørene bør få beskjed om at de skal satse på enklere stykker, gjerne med mer humor.

Grethe Mortensen, Bodø, 60 år

- Jeg deltok ved de første Unge Døves Kultur dager i 1967 i Oslo. Det har skjedd mye med kulturdagene i løpet av årene. Det var bedre kvalitet på forestillingene tidligere.

Grethe er ekte Bodøjente og er altså på hjemmebane. Hun tegner til vanlig hull i hodet på oss, men når jeg spør om hun vil svare på noen spørsmål i bladet stopper tegnene. Hun er redd for å kritisere de som gjør noe for å glede andre, men vi får likevel lirket ut av henne noen meninger.

- Jeg mener ungdomsgruppen fra Trondheim, teater Eureka, spilte en forestilling

som ble for vanskelig for oss. Det var ikke lett å forstå hva de ville og med masker foran ansiktet ble det enda vanskeligere å oppfatte språket. Raske Kvinner hadde en for ujevn forestilling. Jeg lo av noen av sketsjene, mens andre sketsjer forsto jeg ikke. Til gjengjeld lo jeg godt av Oslo Døveforenings forestilling. Noen mener kanskje humoren var for grov, men vi i Nord-Norge er vant til grovkornet humor, så det var bare gøy. Panorama fra CSS var ikke så lett å oppfatte. Den andre gruppen fra Oslo døveforening som spilte «Se meg» var også bra.

- Hva er din konklusjon av forestillingene?

- Jeg synes nivået synker. Gruppene må øve mye mer, og så var det jo nesten bare grupper fra Oslo, hvor er de andre foreningene?

Døves kulturdager i Bodø

Mette Kari Hjelen, Porsgrunn, 47 år

- Jeg deltok på mine første kulturdager i 1977 i Kristiansand. Selvfølgelig har kulturdagene forandret seg, det har jo også samfunnet gjort. Men jeg savner både de gode teaterforestillingerne og folkedansgruppene.

Mette-Kari fikk ikke sett forestillingen til Teater Eureka, men Raske Kvinner fikk hun med seg.

- Jeg likte godt de to kvinnene, men forestillingen burde vært vist i kulturhuset og ikke i den trange, mørke rockekafeen. Oslo Døveforening åpnet latteredøren hos meg, litt grovkornet humor kanskje, men

jeg tåler det godt. Gruppen fra Conrad Svendsen Senter viste en fin forestilling, men akkurat da ble jeg plaget av at de som satt foran meg tegnet. Publikum må lære å vise respekt, vi skal ikke tegne under forestillingene.

Oslo internasjonale gruppe var svært bra, de hadde en tankevekkende forestilling om det å vise respekt for hverandres ulikheter.

Mette-Kari både håper og tror at Døves Kulturdager vil fortsette i mange år, men mener at noe må gjøres for å heve kvaliteten til gamle høyder.

Kenneth Ommundsen, Stavanger, 26 år

Kenneth har vært med på 5 Døves Kulturdager, første gang på Lillehammer i 1995. Det beste ved kulturdagene er å treffe folk du ikke har sett på lenge, mener han.

- Jeg fikk ikke med meg poengene til Teater Eureka. De to raske kvinnene liker jeg godt, men jeg syntes de var bedre i fjor. Hanne Enerhaugen og Trine Våge blir for lik hverandre på scenen. Oslo med Brynjulf Dammen og de andre skuespillerne var kjempebra. Jeg lo virkelig godt! Det er flott at vi har med Panorama fra Conrad Svendsen Senter. Tidligere har jeg ment at deres forestillinger har vært for lange. Nå var det helt passelig og det er imponerende hva skuespillerne får til. Det var lett å forstå budskapet og tegnspråket deres. Oslo

Døveforening sin internasjonale gruppe var helt fantastisk. Forestillingen gjorde et mektig inntrykk på meg.

- Hvordan vil du oppsummere kulturdagene?

- Jeg skulle ønske det var flere ungdommer med, men det er dyrt å reise helt til Bodø. Signmark var en kjempeflott opplevelse som flere burde fått oppleve.

Kenneth er aktiv i ungdomsklubben i Stavanger og styremedlem i NDFs barne- og ungdomsutvalg. En aktiv type som trives like godt både blant eldre som yngre.

Barn fra Bodø presenterer seg på scenen.

Marko «Signmark» Vuoriheimo.

SPORT

Friidrettsleker i Rogaland

Stavanger Døves Idrettsforening arrangerte sine andre leker i friidrett for barn og ungdom på Sandnes stadion lørdag 13. oktober. Det var flere deltakere i årets leker enn i fjor. Mer enn 20 barn og ungdom deltok, selv om det var midt i høstferien. Barna konkurrerte i 60 meter sprint, lengdehopp og kast av liten ball. Ungdommene løp 100 meter sprint, lengdehopp, kast av liten ball og

kulestøt. To av ungdommene løp også 800 meter. Alle deltakerne fikk medaljer og refleksvester. Noen av de voksne var også så sprek at de løp både 100 og 800 meter. Været var overskyet og litt kjølig, men det ble likevel en vellykket dag på idrettsbanen. Publikumsframmøte var bra og i spissen for funksjonærene stilte friidrettsoppmann Geir Åge Sinnes. Se resultater på www.sdif.net

Døv basketstjerne

Miha Zupan, 24 år, fra Slovenia debuterte 24. oktober i Europaligaen i basketball. Han spiller for Union Olimpija. Europaligaen er en av de tøffeste ligaene i verden og Zupan er den første døve spilleren i ligaen. Aviser, blader og tv-stasjoner har gitt ham mye omtale. Vi leser blant annet at han er født døv og at han har gått på døveskole. Som barn spilte han fotball og volleyball. Han var 14 år da han begynte med basketball.

Han har trent hardt for å komme dit han er i dag. Han er selvsagt med på døvelandslaget i basket, men ambisjonene er større: Han vil spille på det hørende landslaget til Slovenia, og han

vil spille for et lag i den amerikanske serien NBA.

- Døvheten skal aldri være noen begrensning for meg, sier Zupan. Han utmerker seg med en glimrende teknikk og et raskt fotarbeid. Han er ikke av de høyeste basketballspillerne, men som han sier:

- Blir jeg for liten inne i feltet kan jeg gå lenger ut på banen og skyte 3 poengsmål.

Veteranlandslag i skyting

Jørgen Holden har deltatt på Norges landslag for hørende veteraner (55 – 65 år) i skyting! Det var i en landskamp mot Sverige i regi av Norges Skytterforbund. Han vant 50 meter liggende skudd med 585 poeng. På 3 x 20 meter fikk valdres bonden 2. plass med 551 poeng. Se resultatene på www.skyting.no

Jubileumsfest for Trondheim Døves Idrettslag

Trondheim Døves Idrettslag feirer 100 års jubileum helgen 15. til 17. februar. Det er samvær på Solsiden Scandic Hotell og døvemesterskap i futsal i Rostenhallen og Husebyhallen.

Selve stiftelsesdagen var 16. februar 1908! Trønderne inviterer alle til denne festhelgen og byr på følgende program:

- Idrettsbufé fredag kl. 19 på hotell, kr 195 pr. person.
- Futsalmesterskap fredag, lørdag og søndag.
- Historisk tilbakeblikk, utstilling på hotellet fredag kveld kl 20. Gratis inngang
- Jubileumsfest på hotellet lørdag kl. 18.30, kr 400 pr. person. Utdeling av gaver for medlemskap, æresmedlemskap, utmerkelser osv. Taler / gaver. Dans til orkester.

Se hjemmesiden: www.tdil.no om «Jubileumsåret»

Tennismesterskap

Oslo Døves Sportsklubb og Norges Tennisforbund inviterer til døvemesterskap i tennis 30. november til 2. desember. Spillested er Nordstrand Tennisklubb, Ekebergveien 200 B ved Nordseter skole. Påmelding før 15. november 2007, sendes til nicolai@herlofson.net

For å delta må en kunne reglene, det blir spilt best av 3 set i hver kamp i klassene menn single, kvinner single og double for både menn og kvinner.

Se mer informasjon på www.odsk.no

Internasjonal sport

VM i golf blir arrangert 30. september til 3. oktober neste år i Perth, Australia. Mer informasjon på www.joondalupresort.com.au

VM i badminton

Høyt nivå i badminton-VM for døve

De norske jentene viste at de har potensiale til å nå lenger

Av Rune Anda post@andata.no

Det var en fantastisk VM. Arrangørene gjorde alt visuelt. Resultatene ved alle de 6 banene ble vist på display-tavle, og alle resultatene ble overført direkte på internett slik at interesserte hjemme i Norge kunne følge med, slik som Bjørn Røine gjorde!

Den norske troppen: Bak fra venstre: Jack Oterhals (trener fra Bergen Badmintonklubb), Bente Ulstein (lagleder, og mor til Lill-Beate), Rune Anda (teknisk delegat, og far til Lena Mei). Foran fra venstre: Lena Mei Kalvenes Anda og Lill-Beate Ulstein.

Lill-Beate Ulstein og Lena Mei Kalvenes Anda er medlemmer av Bergen Døves Idrettsklubb. Men i VM representerte jentene Norges Badmintonforbund via medlemskap i Bergen Badmintonklubb.

Badminton-VM for døve fant sted i Müllheim an der Ruhr i Tyskland 29. september til 6. oktober. Våre jenter startet i innledningsrunden tirsdag 2. oktober. Lill-Beate startet først, og klarte 21-15 og 21-19 mot Suzanne Beuadette fra Irland. I andre sett så det ut til at Lill-Beate gikk mot en knusende seier da hun ledet 8-1, men hun ble fort innhentet. På slutten lå de likt 19-19, men Lill-Beate holdt hodet kaldt og halet seieren i land! Lena Mei spilte mot Andrea Hardwick fra Storbritannia. Hun er 41 år. Lill-Beate spilte mot den engelske damen under EM i fjor og tapte. I første sett hadde

Lena Mei ikke nervene under kontroll, så det ble fort mange tabber og 4-21. Trener Jack gav råd i pausen som kanskje hjalp. I neste sett ble det jevnt fram til 14-14, men fra da av «stakk» den engelske kvinnen ifra. Det ble 15-21 tap for Lena Mei.

Onsdag 3. oktober kl. 17 spilte begge jentene hver sin kamp samtidig, på to forskjellige baner. Den norske lagledelsen fikk avtalt med arrangøren at de spilte ved siden av hverandre slik at treneren fikk se begge og likeså konferere med dem i pausene.

Lill-Beate spilte mot Nicola Reynolds fra Storbritannia, som var rangert som nr 14 i verden. At Nicola var blant de gode i verden skremte ikke Lill-Beate. Hun triumferte gjennom med 21-13 og 21-13! Elegant! Lill-Beate spilte senere mot nr 2 i en annen pulje, en 45 år gammel tysker

ved navn Helga Diesslin. Det ble tap 13-21 og 13-21 for den norske favoritten. Lena Mei møtte Olga Dormidontova fra Russland. Olga hadde spilt jevnt mot Hardwich tidligere på dagen og vunnet 2-1. For Lena Mei ble det 10-21 tap mot Olga i første sett. I andre sett gikk det bedre selv om hun ikke hadde noen sjanser på å vinne. På stillingen 10-20 viste Lena Mei godt spill, og spesielt var forløpet til den siste scoringen hennes virkelig klassisk. Kjempegodt spill. Sluttresultatet ble 14-21. Men da var Lena Mei ute av singel-konkurransen etter to tap.

Bjørn Røine, som er leder i Døveidrettskomite, sendte en hilsen på SMS: «Flott innsats. Omtrent det resultatet jeg hadde forventet. Veldig spennende å følge live score på internett. Det er ikke ofte at Norge sender 15 åringer til store mesterskap. Krysser fingre for i morgen, både for Lill-Beate i singel og de to jentene i dobbel.»

Jentene fikk også SMS-hilsen fra tidligere badminton-stjerne, Bente Andersen! Hun fulgte med i utviklingen på internett og var imponert over jentenes innsats.

I double møtte jentene russerne Olga Gurina og Anastasia Sedova. (Olga ble nr 2 i damer singel.) Det ble tap 14-21 og 16-21. I siste sett begynte det verre og vi lå langt bak russerne. Motstanderne valgte å spille ballen mot Lena Mei nesten hele tiden, da de skjønte at Lill-Beate var «farligere». Da det sto 4-11 bestemte treneren at Lena Mei skulle stå fremme og Lill-Beate bak – som i mixed double. Da bedret det seg og jentene ble gode. I siste delen var Norge best med 12-10 (!), men tapte likevel 16-21.

Resten av mesterskapet heiet den norske gruppen på danskene Jannich Andersen og Jesper Søndergaard. Jannich ble nr 2 i singel finale, og de to ble nr 4 i double!

VM i badminton

Døves Tidsskrift 14.06.1985: Bente Andersen (Norge) og Jan Rydicher (Danmark) ble norske mestre i mixed double. Foto: Bjørn Roine.

Siw Fosshaug (t.v.) representerer ICSD (International Committee of Sports for the Deaf = Internasjonal komite for døveidrett = tidl. CISS). Hun er norsk, men bor sammen med familien i Sveits. Her sammen med Rajeev Bagga (Storbritannia, opprinnelig fra India). Bagga ble verdensmester i singel.

Slik så medaljene ut, her sølvmedalje i herrer singel til Jannich Andersen fra Danmark.

Mange norske turister! Her er alle samlet, bak fra venstre: Rune Anda, Terje Ulstein, Jack Oterhal (trener) og Jannich Andersen (Danmark). Foran fra venstre: Ida Ulstein, Maren Kamlund (venninne), Hege Ulstein, Bente Ulstein, Lill-Beate Ulstein og Lena Mei Kalvenes Anda. Foto: Jesper Søndergaard.

Jack Oterhal om VM og våre jenter

Jack Oterhal er trener i Bergen Badmintonklubb og ble med til Tyskland som trener for de norske jentene. Han har trent dem iblant, men er ikke jentenes hovedtrener i Bergen.

Hva synes du om mesterskapet?

Det har vært flott å få muligheten til å være til stede på dette mesterskapet. De tyske arrangørene har vært meget dyktige og rammen rundt mesterskapet er fantastisk. Alt fra henting på flyplassen, og god hall med gode lysforhold og spill på matter, dommere i alle baner samt dataskjermer i enden av alle kamper har vært veldig fint. Dataskjermene har gjort det lett å følge med på alle kampene.

Arrangørene har også laget et fint system i hallen for salg av drikke og mat.

Vil du mene at de beste døve badmintonspillere som du har sett her er fullt på høyde med de beste hørende i Norge?

De beste herrespillerne er på høyde med de fleste av de beste spillerne i Norge. Vi har kanskje 2-3 spillere som er bedre, men det er litt vanskelig å vurdere når en ikke har sett dem spille i samme turnering. Når det gjelder damer, er de beste bedre enn de beste norske hørende spillere. Ellers er jeg imponert over det høye nivået på mange av spillerne. Det har vært mange gode og spennende kamper.

Hva har du å si om de norske jentenes innsats?

Jeg er fornøyd med de norske jentenes innsats, både individuelt og i double. I double møtte jentene et russisk par som var store favoritter. Første sett ble noe usikkert, men i siste del av andre sett spilte jentene helt jevnt med de russiske jentene. En flott innsats.

Lengre utdrag av intervjuet finnes i <http://www.bgds.no/bodyFrame/aktiviteter/2007/59/Jack.htm>

Jan Rydicher om de norske jentene

Vi har bedt den danske laglederen, Jan Rydicher, om en kommentar til de norske badmintonjentenes innsats.

Først vil jeg si at det er flott at Norge er tilbake på banen med aktive badminton-utøvere. Jeg har savnet Norges deltakelse etter at Bente Andersen sluttet. Hun var en meget god spiller. De skandinaviske landene har så altfor få spillere. Under EM i fjor deltok Norge endelig, og da med en ny, ung spiller (Lill-Beate). Hun viste fine fotbevegelser og gode slag. Og nå i VM dukket det enda en ny, ung spiller fra Norge (Lena Mei). En meget bra spiller. Det er viktig å få unge med.

Det jeg har sett forteller meg at jeg tror at de norske jentene har evner til å bli gode spillere. For eksempel mener jeg at Lill-Beate er blitt en mye bedre spiller enn da jeg så henne spille under EM i fjor. Tross god innsats, begge jentene må få inn rå styrke, mer skarphet, mestre slag fra ytterkantene, mestre mer av bevegelsene/fotarbeidet. Lena Mei spilte bra i puljekampene. Hun tapte ikke mot de beste, men mot de mer rutinerte spillerne. Når det gjelder double damer, så jeg at de forsto seg på double spill, plassering, riktig slag osv. Vi så at motstanderne endret taktikk etter de første spillene mot de norske jentene, men det er mulig at Lill-Beate og Lena Mei ikke oppdaget det. Hadde de gjort det, så hadde de nok lagt om taktikken. Det trengs mer trening i double. Trener de sammen i double jevnt og ofte, tror jeg de vil nå langt. Man må kjenne hverandres bevegelser.

- Jeg håper de norske jentene får motivasjon til å fortsette!, slutter Jan Rydicher.

Lengre utdrag av intervjuet finnes i <http://www.bgds.no/bodyFrame/aktiviteter/2007/59/Jan.htm>

B-BLAD

Returadresse:
Norges Døveforbund
Grensen 9
0159 Oslo

Teater Manu
- norsk tegnspråkteater

www.teatermanu.no

One (wo)man show

Fredag 16. nov.
kl 20:00
One (wo)man show
billetter kr 95.-
16-års aldersgrense

Lørdag 17. nov.
Kulturkafé 13-16
Gunter Trube; møt
mannen bak showet
One (wo)man show
Seansen starter kl 13.30
16-års aldersgrense

Teaterverksted

Petrine

Jonas

Natasha

Minh Hung

Daniel

Susanne

Trym

Monica

Petter

Line

Remi

Caroline

Teater Manu
presenterer

Merry Christmas

En sprudlende
forestilling med
skuespillere fra
teaterverkstedet

Desember 2007

HUSK KULTURKAFÉ 17. NOVEMBER

www.teatermanu.no